

МЕДИЧНА КАДЕМІЯ

№ 10 (315)
ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1997 РОКУ
22 травня 2012 року

55 РОКІВ ДАРУЄ ЗНАНЬ ЯСКРАВЕ СЯЙВО ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Університет має власний гімн, який написала Наталя Волотовська, – лікар, лауреат багатьох міжнародних і всеукраїнських конкурсів у номінаціях «живопис», «поезія», «вокал», активна учасниця культурно-мистецьких благодійних заходів, член Національної спілки журналістів України, лауреат премії імені Іванни Блажкевич.

ВРЯТУЙ ЛЮДИНУ

Нерідко брат, сестра, дружина, мати
Чекають порятунку, мов причастя...
А в лікарів робота – рятувати
Людей від смерті, болю і нещастя!

Приспів:

В єдину ми зібралися родину,
Добро творити кличе нас Господь.
Врятуй людину у лиху годину,
Та мимо бід і горя не проходи!

Це честь висока – медиками стати,
Аби тепло сердець віддати людям...

І не старіє клятва Гіппократа,
Яка завжди дороговказом буде!

Приспів...

І наша альма-матер – це скарбниця,
Де кожен з нас багатство
Знань черпає...

Хай у віках твоє ім'я святиться –
Ти ж до здоров'я нам ключі вручаєш!
Приспів...

ПРИСЯГА

НА ВІРНИСТЬ УКРАЇНІ

У навчально-тренувальному центрі підготовки офіцерів запасу (НОК «Червона калина») військову присягу урочисто склали студенти 5 курсу медичного та 4 курсу стоматологічного й фармацевтичного факультетів, які завершили військову підготовку на базі кафедри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф з курсом військової підготовки ТДМУ.

На урочистостях був присутній представник адміністрації університету, директор Інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М.П. Скакуна, кандидат медичних наук, доцент полковник медичної служби Костянтин Олександрович Пашко, завідувач кафедри військової підготовки 1991-1993 рр.

Про готовність особового складу до складання військової присяги йому доповів заступник завідувача ка-

федри екстреної медичної допомоги і медицини катастроф з курсом військової підготовки,

кандидат медичних наук полковник медичної служби запасу Ігор Михайлович Гарасимів.

Із складанням військової присяги студентів привітав завідувач кафедри екстреної медичної допомоги та медицини катастроф з курсом військової підготовки, доктор медичних наук, професор Арсен Арсенович Гудима.

З вігальним словом від імені всіх батьків виступила мама одного зі студентів – професор Наталя Василівна Банадига. Під час урочистостей завідувач кафедри, професор А.А. Гудима оголосив подяку курсантам

Андрію Банадизі та Тетяні Павлішевській за успішне складання державного випускного іспиту.

На вірність Україні присягнули 56 студентів, з них 29 навчаються на медичному, 22 – на стоматологічному та 5 – на фармацевтичному факультетах.

На заході були присутні численні гості: батьки, родичі та друзі курсантів. Багато батьків, які приїхали на урочистості, привітали своїх дітей та подякували викладачам кафедри за військово-патріотичне виховання їхніх синів і доньок та забезпечення перспектив у майбутній діяльності випускника ТДМУ.

Тетяна ПАВЛІШЕВСЬКА,
студентка медфакультету

ЛЕОНІД КОВАЛЬЧУК: «ЮВІЛЕЙ – ЦЕ СТАРТ ДО НОВИХ ДОСЯГНЕНЬ»

– Леоніде Якимовичу, вже укотре зустрічаю Вас перед початком робочого дня на «будівельному майданчику» в адміністративному корпусі, де вже помітно завершення ремонтних робіт, готуєтеся до ювілею ТДМУ?

– А як ви гадаєте, ректор повинен бути у курсі всіх справ, які відбуваються в університеті, навіть коли мова йде про облаштування приміщень чи будівельні роботи? Це один з його обов'язків, за це несуть повну відповідальність. І зараз не припиняємо роботу з облаштування кафедр, реконструкції та ремонту корпусів, і це не лише пов'язано з ювілеєм. Ми про це дбаємо повсякчас. Адміністративний корпус – уже давно потребував реконструкції, був створений творчий проект, над яким працювали художники, скульптори, будівельники. А взагалі тут надзвичайно великий обсяг ремонтних робіт, із заміною вікон, дверей, цокольного приміщення, даху, які триватимуть впродовж року.

Не припиняються нині будівельні роботи й в університетській бібліотеці, сподіваюся, що до завершення року впораємося. У наших планах – сучасна читальна зала, оснащена новітньою технікою, маємо намір оновити бібліотечні фонди, наповнити їх останніми новинками медичної літератури. Усе має бути створено для того, аби студенти могли здобувати знання у комфортних умовах і мали доступ до найновіших видань вітчизняної та зарубіжної медичної літератури.

На часі також інші об'єкти – завершення реконструкції приміщень віварію, приміром, у цокольному приміщенні плануємо розмістити кафе, для нової кафедри «Технологія ліків» проводимо будівництво теплового переходу між першим і другим поверхом, технічні приміщення облаштовуємо, щоб працівники ТДМУ працювали у зручних умовах. Досить активно нині реконструюємо колишній геронтологічний корпус, там буде стоматологічний центр №2, де розташуємо кафедри хірургічної та терапевтичної стоматології. До того ж цю реконструкцію проводимо з урахуванням встановлення сучасної стоматологічної техніки – новітнього комп'ютерного томографа, стоматологічних установок, іншої діагностичної та лікувальної апаратури.

Тривають ремонтні роботи нині у корпусах, що на вул. Чехова № 7 та №3. Для навчання майбутніх стоматологів там будуть облаштовані фантомні класи, комп'ютерні зали, плануємо закупити стоматологічний комп'ютерний томограф.

Приводом до розмови з ректором ТДМУ, членом-кореспондентом НАМН України, професором Леонідом Ковальчуком стала приємна подія – 55-літній ювілей нашого університету. Один з найпрестижніших ВНЗ України, незважаючи на свій «молодий» вік, уже має власну славетну історію, яскраву плеяду науковців і випускників, які прославили свою альма-матер на просторах рідного краю та за кордоном. І нині університет може пишатися високопрофесійним кадровим потенціалом, найсучаснішою матеріально-технічною базою, вагомим вкладом у вітчизняну науку та міжнародним визнанням, а також прогресивними ініціативами ректора у підготовці майбутніх медиків. Про те, чим живе навчальний заклад нині та яким ми побачимо його у найближчому майбутньому – наша розмова.

У цокольних приміщеннях незабаром запрацюють зуботехнічні лабораторії, студентське кафе. А лекційні аудиторії на вул. Чехова, 7 переобладнаємо у сучасні лінгфонні кабінети. Наступного року чекає оновлення на фармацевтичний корпус, доведемо до ладу й студентські помешкання. Хочемо приділити увагу й благоустрою території навколо корпусів ТДМУ – облаштувати за усіма правилами ландшафтного дизайну внутрішні дворики, де студенти зможуть перепочити чи переглянути матеріал для заняття на свіжому повітрі біля квітучих клумб і вододраїв.

Одночасно продовжуватимемо технічне переоснащення наших лекційних зал, кожного аудиторія, кожне робоче місце студентської групи повинні бути обладнані відеосистемою чи інтерактивною дошкою, під'єднаною до Інтернету. В адміністративному корпусі плануємо створити сучасну потужну лабораторію, нині завідувачі кафедр розробляють ідеологію цієї лабораторії. Вважаю, що такі перспективи – реальна можливість поставити навчальний процес та наукову роботу на більш високий рівень і створити належні, комфортні умови праці для викладачів і студентів.

– Медичному університету – п'ятдесят п'ять! Як оцінюєте їх з погляду п'ятнадцятирічного досвіду на посаді керівника закладу?

– Досить продуктивними для нас були останні п'ять років між двома ювілейними датами – 50-літтям та 55-річчям. Це був період, коли ми впроваджували Концепцію розвитку ТДМУ та переходили на нову форму розвитку навчального процесу. Зауважу, що не усе складалося легко, але ми пройшли цей шлях з гідністю. І нині, коли досягли певного успіху, можемо не без гордості сказати: ми свою концепцію виконали. Але це не означає, що можна вже заспокоїтися чи почитати на лаврах. Основне завдання, яке стоїть нині перед усією нашою громадою, – вдосконалювати навчальний про-

цес, адже базис для цього є, отож і надалі рухатимемо нашу освіту відповідно до європейських та світових медичних освітніх стандартів. Ми готуємо для медицини та фармації фахівців європейської якості.

– Леоніде Якимовичу, нещодавно в НОК «Червона калина» відбулося два потужних форуми – всеукраїнська науково-практична конференція щодо впровадження кредитно-модульної системи та міжнародний конгрес студентів і молодих вчених. Ці форуми стали вже традиційними для ТДМУ.

– Ось такими заходами, а не гучними святкуваннями, як бачите, наближаємося до ювілею університету. Цьогорічну конференцію провели вже увосьме. Цього разу ми значно розширили тематику доповідей, щоб обговорити інші важливі питання. Зокрема й ті, що стосуються подальшого розвитку медичної галузі. Йшлося про нормативно-правове забезпечення кредитно-модульної системи організації навчального процесу на сучасному етапі, багато уваги було приділено освітнім технологіям на шляху до поліпшення організації практичної підготовки лікарів (провізорів) на теоретичних кафедрах, додипломному етапу практичної підготовки, питанням реформування, удосконалення медичного обслуговування, підвищення якості і доступності медичної допомоги. Нині це вкрай важливо, тим більше, що наші резолюції подаються до відповідних міністерств і відомств, а, враховуючи високий рівень представництва на конференції, наші пропозиції, сподіваюся, будуть втілені у практику медичних ВНЗ України та охорони здоров'я. Щодо Міжнародного медичного конгресу студентів і молодих вчених, то нещодавній став уже шістнадцятим. Мені, як ректору, дуже приємно, що наші студенти, молоді науковці вибороли 7 дипломів за 1 місце з різних розділів медицини.

– Виходить, молодь вважає престижною кар'єру в медичній

науці. Які ж умови в ТДМУ створено для такого зростання?

– Студенти мають усі можливості займатися наукою. Працює студентське наукове товариство, нині на кожній з кафедр працюють наукові гуртки, де займаються 339 студентів. Щорічно результати науково-дослідницьких робіт гуртків публікують у збірниках тез студентських науково-практичних конференцій нашого ВНЗ та інших медичних закладів України й за кордоном. Розробили й активно впроваджуємо дві програми: «Студентська наука і профорієнтаційне навчання» та «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації». Торік і цього року на Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт подано 9 праць. Дипломами II ступеня нагороджені студенти фармацевтичного та медичного факультетів. Нині подано три роботи до участі у конкурсі на здобуття премій НАН України для молодих учених і студентів ВНЗ за кращі наукові роботи. Студенти медичного факультету торік брали участь у четвертому міжнародному студентському конгресі в Празі, а в травні цього року відвідали студентську конференцію в м. Самсун (Туреччина). Можливості для поповнення наукового багажу створює й постійно діюча Інтернет-конференція молодих вчених на базі WEB-порталу ТДМУ.

Наші молоді науковці – креативні, мають сучасний світогляд, окрім того, блискуче володіють іноземними мовами.

– Недаремно ж Тернопільський державний медичний університет – найпривабливіший для українських абітурієнтів, про це й свідчать вступні кампанії останніх років.

– Напевно, не лише для українських. Доволі престижним він є й для іноземців – нині в у нашому закладі навчається понад 1200 іноземних студентів. 190 осіб із Спо-

лучених Штатів Америки здобувають ступінь бакалавра медсестринства, частина з них обрала денну, а більшість дистанційну форму навчання. Для іноземців наш університет є привабливим з кількох позицій – по-перше, нам вдалося подолати прояви корупції під час іспитів, екзамени проводять прозоро, також студенти мають можливість здобувати знання за новітніми прогресивними навчальними технологіями. Докладаємо усіх зусиль, щоб рівень підготовки майбутніх лікарів і фармацевтів відповідав міжнародним стандартам. Тому активно інтегруємося у всесвітній науковий простір. До слова, найкраще це засвідчує той факт, що наші дипломи першого випуску американських медсестер-бакалаврів були визнані американськими рекрутинговими агентствами.

– Підсумовуючи 55-річну історію університету, яким Ви, людина, яка вклала в його розвиток багато сил і душі, бачите майбутнє ТДМУ?

– Ювілей – це своєрідний старт для нових досягнень, успіхів. Маємо славних випускників: член-кореспондент НАМН України, завідувач кафедри інфекційних хвороб ТДМУ, професор М.А. Андрейчин, член-кореспондент НАМН України, завідувач кафедри фармакології з курсом клінічної фармакології Національного медичного університету імені О.О.Богомольця, професор І.С.Чекман, член-кореспондент Національної Академії наук та член-кореспондент НАМН України, заступник директора Інституту нейрохірургії імені Ромоданова НАМН України, завідувач кафедри нейрохірургії Національного медичного університету імені О.О.Богомольця В.І.Цимбалюк. Багато випускників стали заслуженими лікарями України, завідувачами відділень, заступниками і головними лікарями. Відомі організатори охорони здоров'я України В.Л.Вельський, С.В.Шевчук, В.І.Мальцев. Сподіваюся, що й майбутнє нашого університету увінчається не менш славетними іменами. Його випускники гідно конкуруватимуть не лише на європейському та американському, а й українському ринках праці, де створюють для них належні умови. А кожен, хто навчався в стінах нашого університету, нестиме людям добро – своїми знаннями, високою духовністю та милосердям.

Для мене ж найбільша втіха – й надалі працювати для того, щоб наша Україна збагачувалася освіченими, відданими пацієнту лікарями.

Лариса ЛУКАЩУК

Редактор **Г. ШИБАЛИНЧУК**
Творчий колектив: **Л. ЛУКАЩУК,**
О. БУСЬКА,
П. БАЛЮХ
Комп'ютерний набір і верстка:
Р. ГУМЕНЮК

Адреса редакції:
46001,
м. Тернопіль,
майдан Волі, 1,
тел. **52-80-09; 43-49-56**
E-mail hazeta.univer@gmail.com

Засновники:
Тернопільський
держмедуніверситет
ім. І.Я. Горбачевського,
управління охорони здоров'я
облдержадміністрації

Видавець:
Тернопільський
державний медичний
університет
ім. І.Я. Горбачевського
Індекс **23292**

За точність
викладених фактів
відповідає автор.
Редакція не завжди
поділяє позицію
авторів публікацій.

Реєстраційне свідоцтво
ТР № 300 від 19.12.2000
видане
управлінням у справах
преси та інформації
облдержадміністрації

Газета виходить
двічі на місяць
українською мовою.
Обсяг – 2 друк. арк.
Наклад – 2000 прим.
Замовлення № 168

Газету набрано, зверстано,
віддруковано у Тернопільському
держмедуніверситеті
ім. І.Я. Горбачевського.
46001, м. Тернопіль,
майдан Волі, 1.

З 55-РІЧЧЯМ, УНІВЕРСИТЕТЕ!

Ігор МИСУЛА, перший проректор, професор

Вельмишановні викладачі, працівники допоміжного персоналу та студенти Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського! Вітаю Вас з 55-річним ювілеєм з дня створення нашого університету. За роки свого існування, особливо останніми роками, наш університет утвердився як сучасний, передовий заклад європейського зразка, в якому на високому рівні здійснюється підготовка та виховання майбутніх лікарів та провізорів, розвиваються прогресивні методики в навчальному процесі,

науковій та лікувальній діяльності.

За останні п'ять років в університеті міцно утвердилися нові методики організації навчального процесу:

- методика «Єдиного дня» навчання;
- Z-система освіти;
- матрикули практичних навичок;
- семестровий тестовий контроль;
- програма щоденного дистанційного контролю знань студентів «Moodle»;
- об'єктивно-структурований клінічний іспит;
- комунікативні навички, які забезпечують високі результати конкурентоспроможності наших випускників.

І нині весь професорсько-викладацький склад на чолі із ректором, членом-кореспондентом НАМН України, професором Л.Я.Ковальчуком продовжує проводити оновлення та модернізацію навчальних корпусів і наукових лабораторій, впроваджувати нові технології, розвивати міжнародну співпрацю.

Тож щиро зичу Вам всім міцного здоров'я, творчого натхнення, добробуту та довголіття. Нехай завжди щастя, успіх та злагода будуть Вашими супутниками життя!

Надія ЯРЕМА, проректор з науково-педагогічної та лікувальної роботи, професор

Шановні колеги, студенти, працівники нашого університету!

Тернопільському медичному університету – п'ятдесят п'ять. Як гадаєте, багато це, чи мало? Якщо оцінити цей ювілей з погляду життєвого шляху людини, то, поза сумнівом, – це вагома дата, час підбиття важливих життєвих підсумків та досягнень.

Для університету – це вік розквіту, повноти енергії та нових перспектив, світлого майбутнього, адже йому лише 55!

ТДМУ – це й моя alma mater, у стінах цього навчального за-

ладу – усе моє свідоме життя: спочатку студентська юність, а згодом професійне становлення як лікаря, педагога і науковця. Дякую прихильній долі, що після закінчення Тернопільського медичного інституту я знову повернулася у рідні стіни, пройшовши непростий шлях від старшого лаборанта до професора, завідувача кафедри та проректора університету.

У ці ювілейні для нашого університету дні хочеться щиро побажати здійснення всіх планів та задумів, що під силу чудовому колективу однодумців, професійних і натхнених працівників, який очолює ректор, член-кореспондент НАМН України, професор Леонід Якимович Ковальчук.

Усі ці роки наш університет успішно виконує свою основну місію – готує кваліфікованих фахівців для системи охорони здоров'я. Здобутки значні, є чим пишатися. Авторитет нашого університету є загально визнаним не

лише в Україні, а й на міжнародному освітньому просторі. Вагомим досягненням є відкриття вперше в Україні університетської лікарні. Наші фахівці та студенти активно долучилися до створення сільських медичних закладів – центрів первинної медико-санітарної допомоги.

Та ще більше планів і задумів попереду. Разом з практичною охороною здоров'я фахівці нашого університету працюють над втіленням в життя концепції реформування охорони здоров'я в нашій області, яка в майбутньому слугуватиме моделлю реформи охорони здоров'я України. Щоб здійснити усе задумане, треба багато зусиль і багато праці, постійної та наполегливої.

Сьогодні ж свято радісне і щемливе для мене та для всього колективу, усіх наших випускників і студентів.

З ювілеєм тебе, наш рідний Тернопільський державний медичний університет!

Василь МАРЦЕНЮК, проректор з науково-педагогічної роботи та впровадження комп'ютерних технологій, професор

Вельмишановні викладачі, співробітники та студенти Тернопільського державного медичного університету!

Щиро вітаю Вас з визначною датою – 55-річчям від дня заснування ТДМУ.

Впродовж десятиліть наш університет плідно розвивався, ставши авторитетним, провідним навчальним медичним закладом країни, який має значні досягнення як у минулому, так і в умовах сьогодення.

Розвиток вищої медичної освіти, завдання, які нині ставить Міністерство охорони здоров'я України, вимагають розробки та впровадження новітніх інноваційних навчальних методик. Вважаю, що саме модернізація на-

вчального процесу в університеті стала чи не головним здобутком прийдешнього ювілею.

Нині Тернопільський медичний університет – це сучасний науково-освітній заклад, з потужною системою інформаційно-комп'ютерних технологій. Політика комп'ютеризації в університеті, ініційована та започаткована ректором, членом-кореспондентом НАМН України, професором Леонідом Якимовичем Ковальчуком, охоплює усі ланки навчальної, наукової та лікувально-профілактичної діяльності, сприяючи переходу навчального та наукового процесу на якісно новий, вищий рівень, є невід'ємною складовою реформування галузі охорони здоров'я.

Концептуальні засади діяльності та стратегія розвитку університету визначається фундаментальністю та системністю знань, поєднанням освіти, науки та інновацій в єдиний комплекс, високим рівнем міжнародних зв'язків.

Хочу висловити професорсько-викладацькому складу, співробітникам, студентам та аспірантам щирі й теплі привітання з нагоди 55-річчя з дня заснування ТДМУ. Побажати всім міцного здоров'я, родинного щастя, нових творчих успіхів і визначних досягнень. Зичу подальшого зростання, досягнення нових висот у науці та у підготовці молодшої генерації медичних кадрів, невичерпної життєвої й творчої енергії.

Хай ніколи не полишає вас жага пошуку й бажання творити добро! З ювілеєм, ТДМУ!

Лілія БАБІНЕЦЬ, проректор з наукової роботи, професор

Вельмишановні і дорогі колеги!

Прийміть щирі вітання з нагоди прекрасної святкової дати – 55-річчя Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського.

Аналізуючи славні віхи історичного поступу університету, розумієш, що великою мірою вони складаються з доробку наших науковців. Творчі пошуки перспективних тем майбутніх наукових розробок, запровадження сучасних методик – лабораторних, технічних, інформаційних та інших – їх реалізації, впровадження отриманих інноваційних

результатів у клінічну, науково-дослідну, навчально-методичну

практику у сфері охорони здоров'я – це основні етапи копіткої безперервної 55 – річної щоденної праці науковців ТДМУ.

Цей безперервний творчий процес забезпечує зростання кожного з нас і колективу загалом.

Тож зростаємо й надалі у медичній науці і практиці, творимо процес медичної системи охорони здоров'я нашої держави, плекаймо наше майбутнє – генерацію молодих медиків і науковців!

Творчої наснаги, міцного здоров'я, любові кожного дня й у кожній життєвій справі!

Vivat Academia, дорогий Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського, vivat professores!

Олег СЛАБИЙ, проректор з науково-педагогічної роботи та соціальних питань, доцент

Дорогі колеги!

Сердечно вітаю професорів, доцентів, асистентів, студентів, усіх працівників з нагоди 55-річчя з часу заснування Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського.

За цими швидкоплинними літами криється шлях становлення та розвитку інституту, згодом академії, тепер університету. Завдяки творчому підходу до справи, цілеспрямованому об'єднанню зусиль, глибокій новаторській і багатоплановій роботі на елітному

професійному рівні з використанням кращого світового дос-

віду колектив університету здійснив реальний прорив у світовий освітній простір. Освітній продукт університету є стабільно конкурентоспроможний на внутрішньому та міжнародному ринках праці, завдяки якості, що рівняється на найвищі світові стандарти.

Зичу усьому колективу університету в майбутньому діяти з не меншою енергійністю, самовіддачею, результативністю. Щастя, благополуччя, шановні друзі, найкращих перспектив на кожен день! Хай її величність Удача завжди буде разом з Вами в усіх новаторських починаннях, відкриваючи обрії нових професійних можливостей і досягнень!

МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Медичний факультет став першим факультетом Тернопільського державного медичного інституту. Дата його народження – 12 квітня 1957 року. І нині він найпотужніший у нашому університеті. На 30 кафедрах працює 410 викладачів, з них – 71 доктор наук, 63 професори, 156 доцентів, 262 кандидати наук. Серед викладачів – 3 члени-кореспонденти Національної академії медичних наук України, 9 заслужених діячів науки і техніки України, 3 заслужені винахідники України, 4 заслужені лікарі України.

З початку 2005 року студенти факультету навчаються за кредитно-модульною системою, що стало передумовою конвертування диплома нашого ВМНЗ у всіх країнах Євросоюзу. Згідно з Концепцією розвитку ТДМУ імені І. Я. Горбачевського (2006 р.) на факультеті запроваджено навчання за методикою «єдиного дня» та Z-система навчання, зав-

в електронному варіантах, тому студенти мають до них вільний доступ через Інтранет-мережу цілодобово.

16 теоретичних кафедр медичного факультету об'єднані у чотири навчально-наукових інститути, які є структурними підрозділами факультету: ННІ морфології, ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М. П. Скакуна, ННІ медико-біологічних проблем, ННІ моделювання та аналізу патологічних процесів. Ці структури створені з метою підготовки сучасних спеціалістів, які повинні достатньою мірою володіти медичними знаннями та навичками, а також для проведення наукових досліджень за профілем інституту. Після об'єднання клінічних кафедр їх загальна кількість на факультеті становить 14.

На факультеті функціонує 13 комп'ютерних класів і читальних залів. Усі комп'ютери під'єднані до мережі Інтернет, співвідношення комп'ютерів до студентів склало – 1:4. Задля поліпшення доступу студентів до навчальної літератури проводиться переведення книг бібліотеки в електронні підручники, у т. ч. і англійські. Оновлені і перенесені на компакт-диски 267 навчальних

Аркадій ШУЛЬГАЙ, декан медичного факультету, професор

підприємств відремонтували лише приміщення ЦМК. Практичні та семінарські заняття зі студентами проводять у навчальних лабораторних і тематичних кімнатах, а клінічні – біля ліжка хворого і в кабінетах функціональної, лабораторної та інструментальної діагностики. На факультеті завдяки допомозі керівництва університету на чолі з ректором, чл.-кор. НАМН, проф. Л. Я. Ковальчуком постійно йде оновлення навчальної матеріально-технічної бази, ремонт приміщень, придбання нової сучасної апаратури та приладів. Прикладом може служити ННІ медико-біологічних проблем, де проведено капітальний ремонт більшої частини приміщень. Показовим є впровадження Z-системи у навчальний процес на кафедрі нормальної фізіології, де для проведення практичних занять за цикловим методом обладнано шість тематичних навчальних лабораторій. У лабораторії нейрогуморальної регуляції функцій організму виконують дослідження функцій кори головного мозку з використанням цифрового комп'ютерного електроенцефалографічного комплексу DX-NT вітчизняного виробництва. У лабораторії системи крові для проведення практичних занять використовують бінокулярні мікроскопи GRANUM L-20, обладнані системою підсвічуван-

дяки останній вже з першого курсу під час вивчення теоретичних дисциплін, студент ознайомлюється з їх прикладними клінічними аспектами, вчиться працювати на апаратурі, освоює методи дослідження, з якими пізніше матиме справу в клініці. На факультеті запроваджено дистанційний контроль знань в системі Moodle.

2006 року студенти на факультеті запровадили семестрові комплексні тестові іспити та об'єктивні структуровані клінічні іспити. Для організації самостійної роботи студентів на Web-порталах усіх кафедр розміщені навчальні матеріали, доступ до яких має кожен студент. Зважаючи на те, що на кафедрах ННІ навчаються й іноземні студенти, всі робочі навчальні програми та додаткове методичне забезпечення розроблені ще й англійською і російською мовами. Матеріалів для підготовки до практичних занять подані у вигляді презентацій лекцій, методичних вказівок алгоритмів практичних навичок, методичних розробок для викладачів. Вони створені в паперовому та

фільмі. Авторські колективи викладачів факультету випустили у світ навчальні підручники та посібники, які розійшлися у всі ВМ(Ф)НЗ України I-IV рівнів акредитації.

Лікувально-консультативну роботу фахівці факультету проводять у базових відділеннях лікарень і поліклінік. Крім цього, в клінічну практику щорічно впроваджують десятки нових діагностичних і лікувальних методик, що покращує рівень надання спеціалізованої медичної допомоги країнам. На факультеті, де навчаються понад 1,5 тисячі студентів, створені всі необхідні умови для досягнення основної мети – підготовки висококваліфікованого лікаря. Навчальні групи формують з 10-12 студентів, а на VI курсі – з 7-8 студентів, що дає можливість індивідуалізувати навчальний процес. Для читання лекцій обладнано 10 лекційних аудиторій із сучасною демонстраційною апаратурою. Обладнують ще одну лекційну аудиторію на 50 студентів у ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М. П. Скакуна, з цією метою вже ка-

200», які, крім реєстрації електрокардіограм, дозволяють передавати ЕКГ у діагностичний центр університетської лікарні з використанням GSM-каналу зв'язку та двома комп'ютерними електрокардіографічними комплексами з програмою «Поліспектр+».

Для вивчення механізмів регуляції діяльності серця студентами на практичних заняттях використовують комп'ютерні комплекси для проведення математичного аналізу серцевого ритму. Оцінка стану центральної та периферичної гемодинаміки проводиться за

дверей, підлоги, перил, освітлення, установленням підвісних стель, ремонтом стін, у ньому теж заміняють покриття даху. Вже облаштовуємо бібліотеку і новий комп'ютерний клас ННІ, який буде укомплектований новими комп'ютерами.

У всіх навчальних кімнатах кафедри фармакології з клінічною фармакологією та медичної біохімії встановлені для кожної групи, виготовлені у мебловому цеху університету, нові меблі, а також будуть зроблені нові меблі для кафедри загальної гігієни та екології. Поки що встановлено

допомогою комп'ютерного реографічного комплексу «Реоком». За кожною тематичною лабораторією закріплені викладачі, які пройшли курси з оволодіння навчальними роботами із сучасною апаратурою у навчальних закладах і клінічних базах та отримав сертифікат. Така організація навчального процесу дозволяє більш ефективно використовувати обладнання, сприяє його збереженню та правильному обслуговуванню. Кожна навчальна кімната оснащена відеосистемами з LCD-моніторами, комп'ютерами, які під'єднані до мережі Інтернет, що дає можливість використовувати у навчальному процесі відеофільми з методиками проведення досліджень, анімаційні моделі та таблиці.

Всього за останніх 5 років лише на кафедру фізіології закуплено обладнання на суму 520 тисяч гривень. Проведено капітальний ремонт приміщень, а також заміну покриття даху в ННІ морфології. Під час проведення практичних занять в

кілька сучасних відеосистем. Але вже цього року замовлені та будуть встановлені сучасні інтерактивні дошки для кожної групи студентів.

Варто зазначити, що сучасні інтерактивні дошки або відеосистеми планують придбати для кожної групи студентів у навчальних кімнатах всіх ННІ. На їх придбання уже оголошені конкурсні торги. 2012-2013 н.р. планують капітально відремонтувати праве крило корпусу ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М. П. Скакуна і обладнати:

– роздягальні у напівпідвальних приміщеннях корпусів ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М. П. Скакуна, ННІ медико-біологічних проблем, що поліпшить побут студентів;

– лекційні аудиторії № 1 та № 9 (відповідно у корпусах ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М. П. Скакуна і ННІ моделювання та аналізу патологічних процесів) із заміною підлоги, освітлення, встановленням підвісної стелі, ремонтом стін, укомплектуванням комп'ютера, підвісного відеопроєктора, підведенням Інтернет-мережі;

– провести капітальний ремонт, у т.ч. кафедри загальної гігієни та екології із заміною вікон, дверей, підлоги, перил, освітлення, ремонтом стін, обладнанням підвісної стелі та освітлення та закінчити проведення капітального ремонту кафедри медичної біохімії із заміною вікон, підлоги, обладнанням підвісної стелі та освітлення, частковим облицюванням плиткою стін навчальних класів. Після проведення капітального ремонту у трьох згаданих вище ННІ заплановано 2014 р. провести капітальний ремонт і у ННІ моделювання та аналізу патологічних процесів з монтуванням підвісних стель, заміною освітлення, підлоги, вікон тощо.

(Продовження на стор. 5)

ня. Ця лабораторія також оснащена рН-метрами, фотоелектрокалориметрами, центрифугами, апаратами Панченкова, камерами Горяєва, Лабораторія функціональної діагностики системи кровообігу забезпечена трьома електрокардіографами «Юкард-

інституту ефективно використовують відеосистеми. Наближається до завершення капітальний ремонт приміщень лівого крила корпусу, в якому розміщено ННІ фармакології, гігієни та медичної біохімії ім. М.П. Скакуна, із заміною вікон,

МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

(Закінчення. Поч. на стор. 4)

Враховуючи позитивний досвід кафедри фізіології з 2012 року під час вивчення дисциплін на кафедрах факультету передбачити розподіл їх на цикли, які мають відповідати змістовим модулям робочих програм навчання для медичного факультету. 2012-2017 років плануємо забезпечити навчальний процес достатньою кількістю сучасних приладів, манекенів і фантомів, потрібних для засвоєння кожної теми – і укомплектувати ними тематичні класи кафедр відповідно до визначених циклів.

Йдеться про введення в практику під час семінарської частини заняття, крім традиційного варіанта обговорення навчального матеріалу, заслуховування й обговорення оглядових доповідей з опрацювання 20-30 літературних джерел за останні три роки. За змістовні доповіді при цьому підвищувати оцінки до 11-12 балів та рекомендувати найбільш повні й цікаві до публікації у вигляді наукової статті в періодичних виданнях. Постійно поповнюватимемо базу тестових завдань, урізноманітнювати її ситуаційними задачами та графічними зображеннями. Є намір довести кількість тестових завдань на одне практичне заняття до 2017 р. до 285 на одне заняття.

Протягом 2012-2013 років створюватимуть теку тематичних навчальних відеофільмів трьома мовами – українською, російською та англійською з кожного змістовного модуля для навчальних тематичних кімнат, обладнаних відеосистемами. 2015 р. планують започаткувати телекомунікаційні лекції на кафедрі соціальної медицини для студентів 5 курсу (спеціальність «Лікувальна справа») провідних фахівців з організації охорони здоров'я України. Починаючи з 2012 р., підвищуватимуть ефективність наукових досліджень шляхом впровадження інноваційних пропозицій (заявки на винахід і декларацію, рацпропозицію).

Медичний факультет є найбільш потужним підрозділом університету і з допомогою керівництва університету, очолюваного ректором, чл.-кор. НАМН, проф. Л. Я. Ковальчуком, створив і надалі зміцнює свою навчально-матеріальну базу, яка відповідає вимогам щодо підготовки сучасного фахівця європейського та світового рівнів.

Професорсько-викладацький склад впевнено йде до 60-річчя університету.

Ігор МИСУЛА,
перший проректор,
Аркадій ШУЛЬГАЙ,
декан медфакультету,
Костянтин ПАШКО,
директор ННІ фармакології,
гігієни та медичної біохімії
ім. М.П. Скакуна,
Іван КЛІЩ,
завідувач кафедри клініко-
лабораторної діагностики

ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Щиро вітаю викладачів, студентів, випускників ТДМУ з 55-річчям альма-матер!

Наш фармацевтичний факультет досить молодий, але завдяки ентузіазму і самовідданій праці науково-педагогічних працівників, за постійної підтримки адміністрації університету, займає гідне місце в авангарді вітчизняної фармацевтичної освіти та науки.

Кафедри фармацевтичних дисциплін, фармакогнозії з медичною ботанікою, фармацевтичної хімії та клінічної фармації очолюють доктори наук, професори. Серед працівників – 4 доктори наук та 41 кандидат наук. З них – 19 кандидатів фармацевтичних наук. Загальний відсоток працівників з науковим ступенем – майже 85 %, що є найкращим показником в Україні серед новостворених фармацевтичних факультетів. За останні 5 років, підготовлено і захищено 20 дисертацій: 3 докторські та 17 кандидатських. Приємно, що молодими кандидатами наук, а зараз і доцентами стали перші випускники факультету Ольга Павх, Оксана Тригубчак, Оксана Барна, Олена Калуща.

Людмила СОКОЛОВА, декан фармацевтичного факультету, доцент

Активною є винахідницька діяльність. Викладачі факультету отримали 34 патенти на винахід, розроблено і видано 7 інформаційних листів, понад 250 статей та 300 тез. Проведено 7 науково-практичних конференцій, із них дві з Міжнародною участю. Для публікацій результатів наукових досліджень співробітників факультету з 2007 року видається науково-практичний журнал «Фармацевтичний часопис», який згідно з постановою Президії ВАК Украї-

ни внесений до переліку видань, де можуть публікуватися результати наукових досліджень на здобуття наукового ступеня доктора та кандидата фармацевтичних наук.

Особлива гордість факультету – результати участі наших студентів у Міжнародних і Всеукраї-

ваних тестових іспитів «Крок-1» та «Крок-2-фармація».

Факультет ще дуже молодий, з часу його відкриття маємо лише 650 випускників, але про належну підготовку фахівців в галузі фармації свідчить їхня конкурен-

ських олімпіадах з фармації, де вони неодноразово виборювали призові місця.

2008/2009 навчального року студенти фармацевтичного факультету посіли 1 місце в загальноукраїнському рейтингу за результатами державних інтегро-

тоздатність не лише на українському ринку: деякі наші випускники сертифікували свої дипломи у Великобританії, США та Польщі.

Людмила СОКОЛОВА,
декан фармацевтичного факультету

ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У ювілейний день університету, хочеться розповісти і про історію нашого факультету, адже в різні роки тут працювали й зараз працюють видатні особистості, досвідчені викладачі, які мають суттєві наукові досягнення та надбання, володіють сучасними діагностичними і лікувальними технологіями, з великим досвідом роботи і щирим бажанням поділитися своїми вміннями та навиками з іншими лікарями, які приходять вчитися на факультет післядипломної освіти.

Факультет удосконалення лікарів був відкритий при Тернопільському медичному інституті 1979 року згідно з наказом МОЗ УРСР. Першим його деканом став доц. Л.М. Хоромський, а в подальшому – доцент М.Т. Герасимець, професори Є.М. Стародуб, Л.М. Охримович, Р.О. Сабодішин, А.Г. Шульгай, невдовзі – знову Є.М. Стародуб. З 1 січня 2010 року колектив факультету працює під керівництвом доктора мед.наук, проф. М.В.Гребени-

Мар'ян ГРЕБЕНИК, декан факультету післядипломної освіти, професор

ка. Фондаторами факультету були доценти Г.Т. Борсук (акушер-гінеколог), Я.Д. Галицький (терапевт) і Л.М. Хоромський (хірург), які у травні 1979 року прийняли перших курсантів.

З початку 2011 р. факультет післядипломної освіти нашого університету свою роботу проводить на базі 5 кафедр, які входять до складу факультету. 27 грудня 2010 року на базі центру малоінвазивної хірургії Тернопільської університетської лікарні була відкрита нова кафедра – ендоскопії з малоінвазивною хірургією, урологією, ортопедією та травматологією під керівництвом професора О.Л.Коваль-

чука. Необхідністю створення кафедри стала зростаюча потреба у фаховій спеціалізації, пов'язаній з популяризацією малоінвазивних ендоскопічних методик не лише в

Кадровий потенціал факультету складають 12 докторів медичних наук, професорів, 26 кандидатів медичних наук, доцентів. Серед них і ветерани –

провідних клініках України, але й у районних лікарнях.

За короткий час передатетатійні цикли вдосконалення з малоінвазивної хірургії та ендоскопії стали дуже популярними в Україні. Тут вперше була впроваджена очно-заочна форма навчання з елементами дистанційної освіти, на теренах Східної Європи започаткована європейська методика підготовки фахівців з малоінвазивних оперативних втручань шляхом поетапного відпрацювання навичок на фантомах та в зооперативній.

професор Б.І.Рудик і доцент Є.Ф.Бузько, які працюють на факультеті з першого дня його заснування. Також до навчального процесу залучені 16 кафедр медичного факультету, 4 кафедри фармацевтичного і 4 кафедри стоматологічного факультетів. У навчальному процесі залучені понад 60 викладачів. Як правило, це найдосвідченіші спеціалісти, доктори і кандидати медичних наук, професори і доценти за усіма головними напрямками медицини.

(Продовження на стор. 10)

СТОМАТОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Історія стоматологічного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського бере початок 2004 року. Рішенням державної комісії (тоді ще академії) було надано право на підготовку 100 фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Спеціаліст» за спеціальністю 7.110106 «Стоматологія». На той час була створена одна профільна кафедра – стоматології. Датою створення кафедри можна вважати січень 2006 року, коли студенти 2-го курсу стоматологічного факультету розпочали вивчення стоматологічних дисциплін – пропедевтики терапевтичної, дитячої та ортопедичної стоматології. Кафедру розташовували у навчальному корпусі на вулиці Руській 12, а очолив її доктор медичних наук, професор Степан Іванович Черкашин.

Навчальний процес на кафедрі забезпечували к.м.н Кольба Олександра Орестівна, асистент Бойцанюк Світлана Іванівна – пропедевтика терапевтичної стоматології, к.м.н Авдєєв Олександр Володимирович – пропедевтика дитячої стоматології, к.м.н Оконський Ернест Іванович – пропедевтика ортопедичної стоматології. Першим деканом стоматологічного факультету став проф. С.І.Черкашин.

2006 р. кафедри стоматології реорганізували й створили кафедру терапевтичної та дитячої стоматології і кафедру пропедевтики стоматологічних дис-

циплін. В такому складі факультет існував до 2009 року.

Цього ж року згідно з вимогами щодо підготовки спеціалістів за спеціальністю «Стоматологія» першим випуском лікарів-стоматологів та якісного проведення комплексного дер-

жавного іспиту наказом по університету № 199 провели реорганізацію кафедр і створили 4 профільні кафедри стоматологічного факультету – терапевтичної, хірургічної, ортопедичної та дитячої стоматології, які функціонують і тепер. Крім цього, підготовку спеціалістів із спеціальності 7.110106 «Стоматологія» здійснюють 24 кафедри.

Зараз базою стоматологічного факультету Тернопільського державного медичного університету імені І.Я.Горбачевського є навчальні корпуси на вулиці Чехова 3, 5 та 7, загальна площа приміщень 1034,2 кв.м.

На стоматологічному факультеті нині здобувають знання 742 студенти-стоматологи, з них – 743 українці та 169 іноземців. За державним замовленням – 38 осіб. Крім того, на кафедрах факультету навчаються 280 лікарів-інтернів. Також на кафедрі хірургічної стоматології викладають курс «Основи стоматології» для 252 студентів медичного факультету і 105 студентів навчально-наукового інституту медсестринства. Навчання здійснюють як за кредитно-модульною системою (1-3 курс.) так і за традиційною системою (4, 5 курс) навчання за

федр підготовлені методичні вказівки, банки тестових завдань, матеріали підготовки до лекцій та практичних занять. Робочі програми з дисциплін розміщені на Веб-сторінках кафедр університету. Їх постійно оновлюють й удосконалюють. Для підготовки студентів до практичної діяльності введені лінії практичних навичок-матрикули, що є хорошим стимулом для студентів із засвоєння вмінь. Підсумком засвоєння практичних навичок є об'єктивний структурований клінічний іспит. Згідно з положення ОСКІ є допуском студентів до екзаменаційної сесії. У структуру ОСКІ введено комунікативні навички (алгоритми спілкування студентів з пацієнтами).

Варто зауважити, що 2009-2010 навчального року для покращення засвоєння практичних навичок студентами 5 курсу і лікарями-інтернами запроваджено тижневий цикл стажування у навчально-практичних центрах первинної медико-санітарної допомоги. Для цього підготовлено та оснащено навчальну базу у селах Зарубинці, Гнилиці, Кокошинці, Увислі та Говиліві. За час стажування у навчально-практичних центрах

типовими навчальними планами, затвердженими для спеціальності «Стоматологія» (7.110106) з дотриманням «Методичних рекомендацій для викладачів щодо організації навчального процесу в ТДМУ». Навчальний процес забезпечують 47 викладачів.

Ярослав НАГІРНИЙ, декан стоматологічного факультету, професор

Упродовж усіх цих років кафедри факультету продовжували роботу з удосконалення навчального процесу, впроваджували нові навчальні методики та програми. Відповідно до робочих програм колективами ка-

наповнення системи дистанційного контролю знань Moodle тестовими завданнями, ситуаційними задачами, графічними матеріалами. На одне заняття підготовлено не менше, ніж по 250 тестових завдань. Дистанційний контроль знань введений з усіх дисциплін, які викладають на факультеті.

Колектив факультету бере активну участь у науковій роботі. Проведено дві Всеукраїнські науково-практичні конференції (листопад 2009 року – «Новітні технології в стоматології», листопад 2010 – «Актуальні питання стоматології сьогодні»). 21 жовтня 2011 р. відбулася регіональна конференція «Інноваційні технології в стоматології».

Колектив наших кафедр долучається до видання навчальної літератури – вийшло два посібники. Науковці факультету роздруковують результати своїх досліджень у вигляді статей, патентів, інформаційних листів, виступають з доповідями на наукових конференціях різного рівня. На часі створення кафедри стоматології факультету післядипломної освіти.

На факультеті діє студентське наукове товариство. Студенти беруть активну участь у науковій роботі за програмою «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації». Навесні 2011 р. у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця (м. Київ) відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади із стоматології. Команду в другому турі представляли п'ять студентів. Команда зайняла II місце. А торік у м. Львові відбувся Все-

український конкурс на кращу практичну роботу серед студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Студент нашого факультету Євген Осарчук отримав диплом першого ступеня.

У Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького відбулася щорічна міжнародна інтелектуальна студентська гра «Брейн-ринг із стоматології», створена на стоматологічному факультеті Національного медичного університету імені О.О. Богомольця 2000 року. Наша команда

наповнення системи дистанційного контролю знань Moodle тестовими завданнями, ситуаційними задачами, графічними матеріалами. На одне заняття підготовлено не менше, ніж по 250 тестових завдань. Дистанційний контроль знань введений з усіх дисциплін, які викладають на факультеті.

Колектив факультету бере активну участь у науковій роботі. Проведено дві Всеукраїнські науково-практичні конференції (листопад 2009 року – «Новітні технології в стоматології», листопад 2010 – «Актуальні питання стоматології сьогодні»). 21 жовтня 2011 р. відбулася регіональна конференція «Інноваційні технології в стоматології».

«СКАЙС» брала у ній участь вперше і посіла третє місце. Традиційно в місті Харкові відбувся черговий музичний фестиваль команд КВК серед стоматологічних факультетів медичних університетів України. У конкурсі брали участь студенти з п'яти ВНЗ. Західну Україну представляла наша команда «Повний знімний» і відразу виборола III місце, як для початківців – це досить непоганий результат.

З ініціатииви ректора університету торік започаткували видання науково-практичного журналу «Клінічна стоматологія». Видані два номери, поступово наповнюємо редакційний портфель і чекають видання наступні номери журналу. Науково-педагогічний

колектив наших кафедр долучається до видання навчальної літератури – вийшло два посібники. Науковці факультету роздруковують результати своїх досліджень у вигляді статей, патентів, інформаційних листів, виступають з доповідями на наукових конференціях різного рівня. На часі створення кафедри стоматології факультету післядипломної освіти.

На факультеті діє студентське наукове товариство. Студенти беруть активну участь у науковій роботі за програмою «Студент – майбутній фахівець високого рівня кваліфікації». Навесні 2011 р. у Національному медичному університеті імені О.О. Богомольця (м. Київ) відбувся II етап Всеукраїнської студентської олімпіади із стоматології. Команду в другому турі представляли п'ять студентів. Команда зайняла II місце. А торік у м. Львові відбувся Все-

український конкурс на кращу практичну роботу серед студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Студент нашого факультету Євген Осарчук отримав диплом першого ступеня.

український конкурс на кращу практичну роботу серед студентів стоматологічних факультетів вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації. Студент нашого факультету Євген Осарчук отримав диплом першого ступеня.

У Львівському національному медичному університеті імені Данила Галицького відбулася щорічна міжнародна інтелектуальна студентська гра «Брейн-ринг із стоматології», створена на стоматологічному факультеті Національного медичного університету імені О.О. Богомольця 2000 року. Наша команда

**Ярослав НАГІРНИЙ,
декан стоматологічного факультету**

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ

Щиро вітаю колектив ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського – викладачів, аспірантів та студентів – з 55-річчям нашого університету. Це радісна і знаменна подія для усіх нас.

Кількість іноземних студентів в університеті постійно зростає. 2011-12 навчального року 1219 громадян з майже 60 країн світу здобувають освіту в нашому навчальному закладі. Понад 80 % студентів навчаються англійською мовою.

До факультету іноземних студентів належать 5 кафедр, Інститут медсестринства та підготовче відділення. Всі кафедри очолюють доктори наук, у викладачів – сертифікати про володіння англійською мовою 1 рівня. Всі матеріали для підготовки студентів до практичних занять, презентації лекцій, навчальні плани, методичні вказівки – англійською та російською мовами.

В Інституті медсестринства функціонує Міжнародна медсестринська школа де здобувають фах медсестри студенти з США, Нігерії, Замбії, Гани і інших країн. Навчальні програми, за якими

Михайло КОРДА, декан факультету іноземних студентів, професор

навчаються студенти іноземці в Інституті медсестринства такі ж як і в медсестринських школах США. 2009 р. НІІ медсестринства впровадив нову форму навчання – дистанційне навчання – за спеціальністю «Сестринська справа» освітньо-кваліфікаційного рівня Бакалавр, де зараз навчаються майже 200 студентів з США і Канади. Третім підрозділом факультету

іноземних студентів є підготовче відділення університету, де щороку навчаються майже 100 студентів. Викладачі підготовчого відділення є висококваліфікованими спеціалістами-лінгвістами, які видали підручник «Українська мова для студентів підготовчого відділення».

Запам'ятаються тернопольцям благодійні фестивалі, організовані іноземними студентами в палаці культури «Березіль» два роки поспіль. Всі кошти, зібрані при підготовці та проведенні фестивалю, перераховані сиротинцям Тернопілля.

Кожного року слухачі підготовчого відділення займають призові місця на міжуніверситетській олімпіаді з української мови.

Насиченим і цікавим є університетське життя. Студенти-іноземці займаються спортом, подорожують мальовничими куточками України, активно беруть участь в художній самодіяльності.

Факультет іноземних студентів нині є потужним підрозділом університету, де готують якісних спеціалістів відповідно до стандартів європейського освітнього простору і вимог часу.

Михайло КОРДА, декан факультету іноземних студентів

ННІ МЕДСЕСТРИНСТВА

Тернопільський державний медичний університет має значний досвід підготовки фахівців за спеціальністю «Сестринська справа». 2005 року вперше в Україні серед п'яти навчально-наукових інститутів в університеті створено навчально-науковий інститут медсестринства, що поєднує теоретичну та практичну підготовку середнього медичного персоналу.

Підготовка медсестер в ННІ медсестринства дотримується засад ступеневості і містить:

- молодший спеціаліст, очна форма навчання (підготовку ведуть з 1995 року);
- бакалавр:
- очну форму навчання ведуть з 1998 року;
- дистанційна форма з 2008 року;
- магістр:
- очну форму навчання ведуть з 2008 року;
- дистанційна форма з 2011 року.

Окремим підрозділом, що поєднує теоретичну та практичну підготовку середнього медичного персоналу, в ТДМУ став ННІ медсестринства. Так, з 2007 року підготовлено 111 медсестер молодших спеціалістів, 323 бакалаврів медсестринської справи і 34 магістри медсестринства.

Оновлений професорсько-викладацький склад інституту медсестринства з 2007 до 2012 року складається з команди молодих, високоосвічених людей – проф.

Світлана ЯСТРЕМСЬКА, директор ННІ медсестринства, доцент

І.Я. Господарського, проф. Ю.І. Сливки, проф. О.М. Кота, доц. С.О. Ястремської, доц. О.С. Усинської, доц. Б.А. Локая, доц. Н.Я. Давидович, доц. Н.І. Реги, доц. О.І. Зарудної, асистентів: С.О. Коноваленко, В.В. Максимової, В.Є. Городецького, О.Л. Сидоренко, Л.П. Мазур, О.М. Лепявко-Креховської, І.В. Яворської, Н.В. Петренко, Н.В. Ревчук, І.В. Корди, старших лаборантів О.В. Корнецького, О.М. Намісник і Т.Ю. Рибалки.

У складі ННІ медсестринства є кафедра клінічної імунології, алергології та загального огляду за хворими, яку очолює д.мед.н. проф. І.Я. Господарський.

На базі корпусу інституту розміщена комп'ютерна зала на 42 комп'ютери, бібліотека з читальною залом, дві лекційні аудиторії (велика на 150 місць та мала на 40 місць), які оснащені стаціонарною проекційною апаратурою,

навчальні кімнати, тренажерно-фантомна зала, кімнати адміністрації, викладачів, технічного персоналу.

Навчальна база інституту – корпуси медуніверситету та відділення лікарень м. Тернополя. Навчальні лабораторії, їх обладнання відповідають сучасному рівню, забезпечені сучасними меблями, технічними засобами в обсягах і кількості, відповідних до вимог організації навчального процесу. Бібліотека ННІ медсестринства є навчально-дослідницьким, науковим, інформаційним і культурно-освітнім підрозділом ВНЗ.

Інститут здійснює активну міжнародну співпрацю з університетами США, Канади та Європи з питань медсестринської освіти. У структурі ННІ медсестринства 2006 року сформовано новий підрозділ – Міжнародну медсестринську школу. Вперше в Україні згідно з наказом МОЗ та МОН України в ТДМУ почав функціонувати експериментальний освітній проект щодо підготовки фахівців з медсестринства з числа іноземних громадян за спеціальними навчальними планами, що ґрунтуються на досвіді кращих американських медсестринських шкіл.

Почавши усього з 10 студентів 2006 р., станом на 2012 рік збільшили набір у 30 разів. 2011-2012 навчального року кількість іноземних студентів становить 286 осіб, які вчаться за денною та дистанційною формою навчання.

У липні 2008 року інститут затвердив програму та отримав ліцензію щодо підготовки магістрів зі спеціальності 8.12010006 «Сес-

тринська справа». Це дало можливість студентам продовжувати професійне зростання, отримуючи відповідний ступінь.

З 2008 р. до 2012 року освітньо-кваліфікаційний рівень магістра медсестринства отримали 53 особи. Це головні медсестри лікарень м. Тернополя, викладачі університету, випускники медичних коледжів, які попередньо здобули кваліфікацію бакалавра медсестринства.

Головною складовою ступеневої освіти в медицині є забезпечення безперервності підготовки фахівців, а це водночас передбачає запровадження суттєвих методологічних змін у навчанні. Вивчивши світовий досвід роботи дистанційної форми навчання на

формі навчання, придбали спеціальне програмне забезпечення, створили спеціальний розділ на веб-сторінці університету. Викладачі, які залучені до викладання за допомогою дистанційних програм, пройшли спеціальні курси підготовки в Тернопільському національному технічному університеті ім. І. Пулюя.

Набирає актуальності проблема дистанційного навчання і для магістрів, яке теж започаткували у нашому університеті і є одним з напрямків суспільної інформатизації. 2011-2012 навчального року за дистанційною формою навчання 19 магістрів з медсестринства. Надалі планується впровадження наукових ступенів та аспірантури в медсестринстві.

детальному прикладі медсестринської школи Мері Блек (Південна Кароліна, США) та заручившись підтримкою Міністерства охорони здоров'я України, Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського вперше у державі з 2008-2009 навчального року запровадив дану форму навчання з підготовки медсестер-бакалаврів.

Для забезпечення дистанційної освіти у ННІ медсестринства організували центр дистанційної

Особливу увагу нині приділяємо покращенню та розширенню проекту дистанційної освіти, який виводить наш університет на міжнародний рівень як повноправного члена спільноти. Сподіваємося, що вдасться зробити цей вид навчання максимально ефективним та залучити ще більше нових студентів.

Світлана ЯСТРЕМСЬКА, директор ННІ медсестринства

ПРОГРАМА ДІЙ НА 2012–2016 РОКИ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ РЕКТОРА ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ЛЕОНІДА ЯКИМОВИЧА КОВАЛЬЧУКА

Біографічна довідка

Л.Я. Ковальчук народився 15 березня 1947 р. у с.Тернівка Ізяславського району Хмельницької області в багатодітній селянській сім'ї. 1966 року закінчив Бережанське медичне училище, а 1973 р. – Тернопільський медичний інститут. 1973–74 рр. – лікар-інтерн Тернопільської обласної лікарні. 1974–75 рр. – хірург дільничної лікарні с. Устя– Зелене Тернопільської області. 1975–78 рр. – завідувач хірургічного відділення Великодедеркальської районної лікарні Тернопільської області. 1977 року захистив кандидатську дисертацію. 1978–80 рр. – завідувач хірургічного відділення Знамянської центральної районної лікарні Кіровоградської

обл. 1981–83 рр. – асистент кафедри хірургії факультету післядипломної освіти Тернопільського медінституту. 1983–87 рр. – головний хірург Тернопільського облздороввідділу. 1988 року захистив докторську дисертацію. 1987–97 рр. – завідувач кафедри шпитальної хірургії, одночасно з 1994 р. – про-ректор з лікувальної роботи, з 1997 р. – ректор Тернопільської державної медичної академії (з 2004 р. – університет) імені І.Я. Горбачевського.

Л.Я. Ковальчук – головний редактор журналу «Шпитальна хірургія» та член редакційної ради «Издательский дом ГЭОТАР-МЕД» (Росія); автор понад 234 наукових праць, у т. ч. 7 моно-

графій, 4 атласів, 6 підручників, 3 навчальних посібників, 32 винаходів і патентів. Підготував 8 докторів і 30 кандидатів наук.

Професор Л.Я. Ковальчук удостоєний почесного звання «Заслужений діяч науки і техніки України», обраний членом-кореспондентом Національної академії медичних наук України, нагороджений орденом «За заслуги» III ступеня, Почесними грамотами Верховної Ради, Кабінету Міністрів України та Міністерства охорони здоров'я України. 2008 року удостоєний звання Почесного професора університету Південної Кароліни (США), а також нагороджений іменною ювілейною медаллю Братиславського медичного університету (Словаччина).

Зусилля колективу університету за минулі 5 років були спрямовані на впровадження концепції розвитку нашого навчального закладу. Освоєні нові методи навчального процесу, які є аналогами європейських університетів. Зміцнювалася матеріальна база, створювалася нова форма управління університетом, в основі якої було покладено децентралізацію управління, а саме:

- створені вчені ради факультетів;
- факультетам делеговано ряд повноважень щодо вибору за конкурсом викладацького складу, планування та забезпечення навчального процесу, наукової та лікувальної роботи;
- створено 5 навчально-наукових інститутів з власними матеріальними базами, кафедрами та вченими радами, яким також делеговано ряд повноважень та обов'язків;
- розвивалося студентське самоврядування. Усі питання, що стосуються студентів погоджувалися зі студентською радою.

Одним із основних завдань, на яке були спрямовані менеджерські зусилля та праця всього колективу, – це збільшення фінансових надходжень у касу університету, які були доволі успішними і дозволили збільшити спеціальний фонд (кошти, зароблені університетом) з 30,2 млн.грн. 2008 року до 60 млн.грн. 2011 року.

Все це є доброю основою для подальшого розвитку університету. Наступні 5 років повинні стати періодом технічного переоснащення нашого навчального закладу, покращення умов проживання та навчання студентів, соціального забезпечення та зростання заробітної плати викладачів і працівників університету. Є реальна можливість

всі ремонтні роботи навчальних корпусів, клінічних кафедр та гуртожитків університету завершити 2012-2013 рр. Всі навчальні та лекційні аудиторії повинні бути оснащені відеосистемами та інтерактивними дошками з під'єднанням до Інтернету. Теоретичні та практичні кафедри, наукові лабораторії повинні бути оснащені сучасною апаратурою для проведення навчального процесу та наукових досліджень. Буде створено 2 нових лабораторії на базі інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М.П. Скакуна та на базі фармацевтичного корпусу.

Діяльність ректора спрямовуватиме на розвиток Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського МОЗ України:

- подальше покращення навчальної, наукової та лікувальної роботи;
- зміцнення матеріальної бази університету;
- технічне переоснащення навчальним, науковим і діагностично-лікувальним обладнанням кафедр та підрозділів університету;
- зміцнення навчально-наукових інститутів і самостійності кафедр як основних структурних підрозділів університету з виділенням коштів у розпорядження кафедр;
- для стимулювання написання дисертаційних робіт виділяти премії як дисертантам, так і науковим керівникам;
- розвиток міжнародної діяльності університету як у межах учасників Міжнародного науково-освітнього інноваційно-технологічного консорціуму медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання та спорту, так і з іншими іноземними партнерами університету;

– забезпечення щорічного стажування викладачів кафедр з питань навчальної роботи в кращих вітчизняних та іноземних навчальних закладах з оплатою відряджень за рахунок університету;

– широко практикувати участь викладачів кафедр у міжнародних наукових форумах з оплатою відряджень за рахунок університету;

– розроблення програми стажування викладачів кафедр у кращих вітчизняних та іноземних наукових і лікувальних закладах для освоєння нових методів наукових досліджень, діагностики та лікування з оплатою відряджень за рахунок університету;

– продовження розвитку Інтернет-технологій із забезпеченням максимального доступу до Інтернет-ресурсів студентів, викладачів і працівників університету;

– розвиток студентського самоврядування та його фінансове забезпечення;

– розроблення нових принципів студентської наукової роботи, які будуть забезпечувати реальну участь студентів у наукових розробках та подання їх на розгляд наукового студентського товариства та вченої ради;

– покращення умов проживання студентів у гуртожитках;

– соціальне забезпечення студентів шляхом надання, у необхідних випадках, матеріальної допомоги та премій за результатами навчання і громадської діяльності, щорічного оздоровлення до 25% вітчизняних студентів в умовах студентського профілакторію на базі НОК «Червона калина»;

– клопотання перед МОЗ України про надання пільгових кредитів студентам-контрактникам з важким сімейним матері-

альним становищем, а також про перевід на навчання з оплатою за рахунок коштів, отриманих від діяльності видавництва «Укрмедкнига»;

– соціальне забезпечення викладачів і працівників університету шляхом преміювання, виділення матеріальної допомоги, збільшення заробітної плати за допомогою надбавок за напруженість та розширений об'єм роботи, а також викладачам за результатами рейтингової оцінки попереднього року;

– надання викладачам і працівникам університету пільгових путівок у літній період для оздоровлення на базі НОК «Червона калина» з безкоштовним проживанням, а також безкоштовних путівок «вихідного дня» протягом року.

НАВЧАЛЬНА РОБОТА

З урахуванням запровадження нової методики освіти протягом минулих п'яти років продовжити методичне та технічне забезпечення навчального процесу на кафедрах.

1. Для забезпечення циклової практично-орієнтованої системи навчання:

– на кафедрі патологічної фізіології сформувати спеціалізовані лабораторії, які оснастити сучасним діагностичним обладнанням для забезпечення освоєння студентами навичок з функціональної діагностики, патології серцево-судинної системи, органів травлення і виділення, нервової системи та органів чуття, у всіх навчальних кімнатах встановити відеосистеми;

– на кафедрі біохімії організувати лабораторії відповідно до циклів: «Обмін білків», «Обмін вуглеводів», «Обмін ліпідів», «Біохімія гормонів і вітамінів», «Біохімія крові», «Біохімія печінки та нирок»;

– у кожній навчальній кімнаті на робочому місці академічної групи кафедри біохімії встановити інтерактивні дошки, відеосистеми, під'єднані до Інтернету;

– у всіх навчальних кімнатах кафедр гуманітарних дисциплін встановити інтерактивні дошки або відеосистеми з під'єднанням до Інтернету;

– на кафедрах стоматологічного факультету в стоматологічному центрі за адресою: вул. Чехова, 7, організувати 2 сучасних фантомних класи, другий комп'ютерний зал, придбати і встановити сучасний стоматологічний комп'ютерний томограф;

– із введенням другого стоматологічного центру за адресою: вул. Пирогова, 16А, в стоматологічному центрі №1 розмістити кафедри дитячої та ортопедичної стоматології, дооснастивши їх стоматологічними установками та іншим необхідним стоматологічним обладнанням;

– завершити реконструкцію приміщення за адресою: вул. Пирогова, 16А, під стоматологічний центр №2, в якому розмістити кафедри терапевтичної та хірургічної стоматології;

– стоматологічний центр №2 обладнати сучасними стоматологічними установками, стоматологічними комп'ютерним томографом, діагностичним, фізіотерапевтичним та іншим стоматологічним обладнанням;

– 2013 року розпочати та провести сучасну реконструкцію фармацевтичного корпусу з дооснащенням його необхідною апаратурою та обладнанням, з метою оптимізації навчального процесу створити другу лекційну аудиторію, впорядкувати та естетично оформити двір корпусу;

(Продовження на стор. 9)

ПРОГРАМА ДІЙ НА 2012–2016 РОКИ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ РЕКТОРА ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ЛЕОНІДА ЯКИМОВИЧА КОВАЛЬЧУКА

(Продовження. Поч. на стор. 8)

— створити кафедру управління та економіки фармації;

— на території віварію створити кафедру технології ліків із завершенням теплового переходу між першим і другим корпусом (технологічні лабораторії кафедри)

2. Згідно з рішенням вченої ради відкрити та забезпечити оснащення матеріальної бази таких кафедр медичного факультету:

— кафедра невідкладних станів у внутрішній медицині;

— кафедра функціональної діагностики та клінічної патології;

— кафедра медичної фізики та медичного обладнання.

3. Для оптимізації освоєння практичних навичок студентами:

— забезпечити кафедри необхідним обладнанням та спеціалізованими фантомами;

— створити оптимальні умови для проведення практично-орієнтованого клінічного іспиту (ОСКІ);

— створити комп'ютерну програму для автоматизованого співставлення результатів освоєння практичних навичок та складання практично-орієнтованого клінічного іспиту (ОСКІ).

4. Для покращення доступу студентів до навчально-інформаційного матеріалу в системі Інтернет та Інтранет забезпечити:

— розширення розділу Веб-порталу «Ресурси інтернету» доступними матеріалами для вивчення медичних предметів у вигляді електронних книг, відеофільмів і тренінгових програм;

— доповнити новими сучасними матеріалами розділи Інтранету «Для підготовки до практичних занять» та «Для підготовки до лекцій».

5. Переглянути підходи до використання дистанційної перевірки знань у системі «Moodle», передбачені зміни запропонувати для розгляду вченою радою.

6. Видати друкарським способом посібники з тестових питань з різних предметів і зробити їх доступними для загалу студентів.

7. Для покращення навчального процесу на клінічних кафедрах дооснастити всі навчальні кімнати сучасними відеосистемами з можливістю проведення відеоконференцій, демонстрацій з операційних і маніпуляційних залів, дистанційних лекцій, передачі та отримання інформації через телекомунікаційні системи в режимі он-лайн.

8. Забезпечити всі лекційні аудиторії сучасними засобами демонстрації та зв'язку (мульти-

медійними проекторами, інтерактивними дошками, відеосистемами з широкоформатними моніторами з під'єднанням Інтернету) та можливістю проведення Інтернет-конференцій.

9. Забезпечити кафедри достатнім і безперебійним постачанням витратними матеріалами, реактивами та іншими необхідними засобами.

10. Розробити календарний план стажування викладачів у кращих навчальних закладах Росії, Європи та США.

11. Чистий дохід отриманий видавництвом від видавничої діяльності кафедр спрямовувати в розпорядження цих кафедр для преміювання членів колективу кафедр (див. проект Положення про преміювання професорсько-викладацького складу ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України» на веб-порталі університету за електронною адресою: <http://intranet.tdmu.edu.te.ua/ukr/general/proekt3.htm>.

12. 30% від усієї кількості професорсько-викладацького складу за результатами рейтингових оцінок, сформованих по групах залежно від кількості набраних балів, встановити такі надбавки:

I група — до 30% до посадового окладу;

II група — до 20% до посадового окладу;

III група — до 10% до посадового окладу.

(Див. проект Положення про встановлення надбавок стимулюючого характеру до заробітної плати професорсько-викладацького складу ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України» на веб-порталі університету за електронною адресою: <http://intranet.tdmu.edu.te.ua/ukr/general/proekt2.htm>).

13. Переглянути Положення про рейтинг викладачів Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України, скоротити кількість рейтингових показників до 11 (див. проект Положення про рейтинг викладачів Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України на веб-порталі університету за електронною адресою: <http://intranet.tdmu.edu.te.ua/ukr/general/proekt4.htm>).

14. Розпочати з 1 вересня 2012 року навчальний процес за спеціальністю «Здоров'я людини» згідно з отриманою ліцензією. З цією метою забезпечити оформ-

лення всіх регламентуючих і методичних матеріалів. Розмістити необхідні навчальні матеріали на веб-порталі університету.

15. Продовжити ліцензійний процес на отримання ліцензії за спеціальністю «Менеджмент в охороні здоров'я».

16. Звернути на будівлю другого поверху бібліотеки під читальні зали загальною площею 392, 6 м², передбачивши сектор видачі літератури з робочими місцями бібліотекарів, який оснастити електронними картками відвідувачів бібліотеки, обладнанням для зчитування штрих-кодів для отримання та повернення літератури; комп'ютерний сектор з 20-ма комп'ютерами, що під'єднанні до системи Інтернет та Інтранет з електронною базою пошуку літератури в бібліотеці;

сектор проведення конференцій на 60 місць, оснащений мультимедійною проекційною апаратурою та стендами для демонстрації нової літератури; сектор для індивідуальної роботи з книгами, обладнаний індивідуальним освітленням кожного місця і можливістю під'єднання ноутбука (iPad).

Приміщення бібліотеки та читального залу об'єднати системою Wi-Fi. Схему розміщення секторів читального залу дивитися на веб-порталі університету за адресою: <http://intranet.tdmu.edu.te.ua/ukr/general/karta.jpg>

НАУКОВА РОБОТА

1. Запропонувати деканам факультетів, директорам навчально-наукових інститутів, завідувачам акредитованих наукових лабораторій розробити плани покращення діяльності діючих лабораторій та створення нових згідно з потребами наукової діяльності підрозділів з врахуванням сучасних вимог і запитів майбутнього. З цією метою:

— дооснастити лабораторії сучасним ефективним науковим обладнанням;

— покращити матеріальну базу лабораторій та поповнити їх кадрами;

— широко практикувати угоди з партнерами міжнародного науково-освітнього інноваційно-технологічного консорціуму медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання і спорту, спільні дослідження з фінансуванням за рахунок грантів;

— скласти календарний план стажування науковців університету в російських та європейських лабораторіях з метою освоєння нових методів наукових досліджень.

2. Забезпечити фінансування зарубіжного стажування нау-

ковців за рахунок коштів університету.

3. Сприяти участі викладачів у загальноукраїнських і зарубіжних форумах з оплатою відряджень за рахунок університету.

4. При проведенні реконструкції корпусу інституту фармакології, гігієни та медичної біохімії імені М.П. Скакуна передбачити створення сучасної науково-дослідної лабораторії. Запропонувати директору інституту та завідувачам кафедр розробити та подати на розгляд вченої ради проект такої лабораторії з переліком і планом монтажу наукового обладнання.

5. Сприяти дисертантам, які виконують кандидатські (докторські) дисертації шляхом надання допомоги в пошуку літератури спеціально створеними групами бібліотекарів, в оформленні статистичних даних — групами програмістів, версткою та друкуванням дисертаційних робіт і рефератів у видавництві «Укрмедкнига», наданням творчих відпусток (згідно з рішенням вченої ради), виділенням у необхідних випадках матеріальної допомоги.

6. Дисертантів, які подали дисертацію до офіційного захисту, преміювати в розмірі 5 тис.грн. Наукових керівників за кожну захищену дисертацію преміювати в розмірі 10 тис.грн.

7. У межах спеціалізованої вченої ради (К 58.601.02) відкрити дві нових спеціальності: «Внутрішня медицина» та «Інфекційні хвороби».

8. Покращити роботу видавництва з відділом поліграфії шляхом дооснащення видавничого комплексу новою комп'ютерною технікою, поліграфічного комплексу — двохсекційною друкарською машиною «Домінант» або іншою аналогічною технікою та поліграфічним обладнанням, яке забезпечить високоякісний друк.

Переглянути Положення про преміювання працівників поліграфічно-видавничого комплексу університету, передбачивши його збільшення залежно від виробничих результатів.

СТУДЕНТСЬКА НАУКА

Розробити нові підходи для ефективних занять студентів науковими дослідженнями. З цією метою:

— налагодити ефективну роботу студентських наукових програм: «Студентська наука і профорієнтаційне навчання» та «Студент — майбутній фахівець високого рівня кваліфікації»;

— для забезпечення реальних занять студентів науковими дос-

лідженнями долучати їх до затверджених в університеті наукових тем як з державним фінансуванням, так і госпрозрахунковим і пошуковим, виділяючи їм окремі розділи роботи з оформленням відповідних протоколів;

— за рахунок коштів, що будуть виділятися для студентського самоврядування, сприяти участі студентів у всеукраїнських та міжнародних форумах;

— покращити роботу електронної наукової студентської конференції;

— при проведенні щорічного міжнародного наукового конгресу студентів ті молодих вчених сприяти фінансовому забезпеченню наукового форуму, участь в конгресі студентів і молодих вчених з інших країн;

— для забезпечення студентських публікацій заснувати студентський науковий журнал, на веб-порталі університету та у газеті «Медична академія» оголосити конкурс на кращу назву журналу.

ЛІКУВАЛЬНА РОБОТА

Діяльність ректора значною мірою зосередити на сприянні в покращенні матеріально-технічної бази університетської лікарні та клінічних лікувально-профілактичних закладів через забезпечення лікувально-діагностичним обладнанням, підвищенням кваліфікації медичного персоналу, спрямованих на покращення надання медичної допомоги пацієнтам:

1. На базі університетської лікарні взяти участь у реконструкції та забезпеченню необхідним обладнанням лабораторного корпусу. Об'єднати зусилля лабораторій університету та лікарень через закупівлю нового лабораторного обладнання, яке буде використовуватись як для навчального процесу, так і виконання високотехнологічного обстеження та лікування хворих.

2. При організації кафедри функціональної діагностики та клінічної патології передбачити спільну роботу кафедр з відділенням функціональної діагностики, для цієї мети за рахунок університету закупити необхідну апаратуру та обладнання.

3. Викладачів, які працюють на клінічних базах, регулярно скеровувати на стажування в кращі лікувально-профілактичні заклади та клініки науково-дослідних інститутів України, Росії та Європи для освоєння сучасних методів діагностики та лікування. Відрядження оплачувати за рахунок коштів університету.

(Продовження на стор. 10)

ПРОГРАМА ДІЙ НА 2012–2016 РОКИ КАНДИДАТА НА ПОСАДУ РЕКТОРА ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО ЛЕОНІДА ЯКИМОВИЧА КОВАЛЬЧУКА

(Закінчення. Поч. на стор. 8)

4. Разом з органами охорони здоров'я інтегрувати зусилля на покращення лікувально-діагностичної бази лікувально-профілактичних закладів.

5. Взяти участь у розробці концепції реформування охорони здоров'я області, забезпечивши при цьому два головних завдання:

- покращення надання медичної допомоги пацієнтам;
- створення умов медичним працівникам для ефективного надання медичної допомоги.

6. Створити на базі приміщень, виділених Тернопільською міською радою, 5 навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги.

7. Створити моделі надання первинної ефективної медико-санітарної допомоги жителям села з використанням телекомунікаційних технологій для консультацій по системі Skype та передачі інформації (ЕКГ, рентгенограми, цитологічні препарати).

8. Створити в області та забезпечити діяльність силами університету обласну телекомунікаційну систему. На першому етапі – самозапис (запис пацієнтів на консультацію з можливістю вибору лікаря та обстеження), на другому етапі – створення бази даних пацієнтів, і на третьому етапі – забезпечення документообігу.

9. Розробити ефективну економічно обґрунтовану модель діяльності лікаря первинної ланки (загальна практика, сімейна медицина) як в умовах міста, так і на сільській дільниці, яка б стала привабливою для лікарів.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

Міжнародну співпрацю університету здійснювати як із закладами – членами Міжнародного науково-освітнього інноваційно-технологічного консорціуму медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання і спорту, так і з навчальними науково-дослідними та лікувально-профілактичними закладами, які не є членами вищезгаданого об'єднання.

1. Діяльність спрямовувати на взаємний обмін викладачами та студентами, участь в міжнародних наукових форумах, проведення спільних наукових досліджень.

2. Разом з Національним університетом фізкультури і спорту розробити спільну програму за спеціальністю «Здоров'я людини», забезпечивши на цій основі підготовку реабілітологів та медичних працівників для шкіл.

3. Щороку проводити «Літні студії» із залученням до участі в них студентів університетів – учасників Міжнародного науково-освітнього інноваційно-технологічного консорціуму медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання і спорту.

ного консорціуму медичних ВНЗ і ВНЗ фізичного виховання і спорту.

СТУДЕНТСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

1. Сприяти активній участі студентів у конференціях трудового колективу як вищого органу самоврядування університету у роботі вчених рад університету, факультетів та навчально-наукових інститутів.

2. Дотримуватися принципу погодження із студентською радою всіх питань, які стосуються студентів (розподілу місць у гуртожитках, відрахування студентів, рекомендації на зачислення в магістратуру, рекомендації на наукову роботу та інші питання, пов'язані із студентським самоврядуванням).

3. Для проведення діяльності надавати органам студентського самоврядування приміщення, забезпечивши їх ремонтами, новими меблями, оргтехнікою, Інтернетом та іншими необхідними умовами.

4. Виділити для студентського самоврядування кошти в розмірі 0,5 % від зароблених університетом за попередній рік (2012 рік – сума складає 300 тис. грн.) з правом студентської ради формувати та затверджувати кошторис з подальшою подачею його в економічний відділ для реалізації (див. проект Положення про фінансування студентського самовряду-

вання ДВНЗ «Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я.Горбачевського МОЗ України на веб-порталі університету за електронною адресою: <http://intranet.tdmu.edu.te.ua/ukr/general/proekt1.htm>).

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

1. Забезпечити щорічне збільшення спеціальних коштів, зароблених університетом не менше як на 5 млн.грн., порівняно з попереднім роком.

2. Завершити реконструкцію адміністративного корпусу (майдан Волі,1) згідно з проведеними тендерними торгами із заміною меблів не менше, ніж на 50% та дооснащенням сучасним навчальним та науковим обладнанням.

3. Розпочати 2013 року і завершити реконструкцію фармацевтичного корпусу з дооснащенням необхідним навчальним обладнанням і створенням окремої наукової лабораторії згідно з планом.

4. Завершити ремонт лівого крила санітарних блоків гуртожитку №3. Провести ремонт фасаду цього ж гуртожитку.

5. Продовжити заміну дерев'яних вікон на металопластикові в навчальних корпусах і гуртожитках університету, і завершити цей процес протягом 3-х років.

6. Завершити опоряджувальні роботи на території віварію.

7. Провести поточні ремонти гуртожитків університету.

8. Господарський блок НОК «Червона калина» реконструювати під навчальні приміщення кафедри екстреної медичної допомоги і медицини катастроф з курсом військової підготовки, провести ремонт літніх тренінгових конструкцій кафедри. Для потреб вищезгаданого кафедрного придбати автобус фірми «Богдан».

9. Забезпечити встановлення системи Wi-Fi в усіх приміщеннях НОК «Червона калина».

10. Забезпечити встановлення системи Wi-Fi у всіх корпусах і клінічних кафедрах університету.

11. Завершити реконструкцію корпусу за адресою: Пирогова, 16 А, під стоматологічний центр №2.

12. Завершити впорядкувальні роботи в надбудові другого поверху бібліотеки під читальні зали.

13. Розпочати та завершити добудову адміністративного корпусу (майдан Волі,1). Проект корпусу та план розміщення приміщень на поверхні дивитися на веб-порталі за електронною адресою:

<http://intranet.tdmu.edu.te.ua/ukr/general/admin/bydova.htm>

14. Впорядкувати за вимогами сучасного дизайну території навколо всіх навчальних корпусів і гуртожитків університету.

АЛЬМА-МАТЕР

ФАКУЛЬТЕТ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

(Закінчення. Поч. на стор. 5)

Факультет працює постійно з двома контингентами лікарів: лікарями-курсантами і лікарями-інтернами. За період існування факультету післядипломну підготовку пройшли понад 29600 лікарів-курсантів і отримали сертифікат спеціаліста понад 8500 інтернів. Лише з 2007 до 2011 року підготовлено 4085 лікарів-інтернів різних спеціальностей, треба сказати, щороку їхня кількість збільшується.

Хороші напрацювання є у факультету і стосовно лікарів-курсантів. Так, з 2007 до 2011 року кількість спеціальностей, за якими проводять передатестаційні цикли, зросла з 14 до 18 спеціальностей. Курси спеціалізації організували з трьох напрямків: «Загальна практика-сімейна медицина», «Медицина невідкладних станів» і «Клінічна лабораторна діагнос-

тика». Цикл спеціалізації для лікарів-курсантів «Медицина невідкладних станів» проводять з 2009 року. В березні 2011 року отримано дозвіл Міністерства охорони здоров'я України на проведення циклів спеціалізації, передатестаційних циклів, стажування з клінічної лабораторної діагностики, клінічної біохімії та лабораторної імунології. З цього часу проведено 2 передатестаційні цикли «Клінічна лабораторна діагностика» та цикл спеціалізації з цієї спеціальності. За останні два роки впроваджено 21 новий цикл тематичного вдосконалення. Цикл ТУ «Ведення фізіологічної вагітності» для сімейних лікарів ініціювало та підтримує Міністерство охорони здоров'я України і є одним з елементів національного проекту «Нове життя».

У навчальному процесі кафе-

дри факультету широко використовують найновітніші технології викладання предметів, аудіо-, відео- та комп'ютерну техніку, компакт-диски з відповідною навчальною тематикою, телекомуні-

каційні лекції, дистанційне навчання, комп'ютерні тренінгові та контролюючі програми, але максимальну увагу звертають на практичну участь лікарів в освоєнні сучасних методів діагностики і лікування хворих.

Для лікарів-інтернів систематичною стала практика відпрацювання навичок аналізу конкретних клінічних ситуацій і моделювання конкретних алгоритмів надання допомоги в навчально-практичних центрах первинної медико-сані-

тарної допомоги, яку впровадили 2010 року.

У жовтні 2011 року декан факультету, проф. М.В. Гребеник разом з професорами кафедри поліклінічної справи ділилися досвідом роботи НПЦПМСД на III з'їзді сімейних лікарів у Дніпропетровську. Доповідь викликала великий інтерес і зацікавлення аудиторії до представлених матеріалів, а стенд був визнаний лауреатом конкурсу стендових доповідей.

Висока педагогічна майстерність та професіоналізм, принциповість, вимогливість і доброзичливе ставлення до слухачів, які приїждять до нас на курси дозволило підняти й підтримувати імідж нашого факультету серед медичних вищих навчальних закладів післядипломної освіти. Дивимось в майбутнє з оптимізмом. Професорсько-викладацький склад і надалі використовуватиме свій інтелектуальний потенціал щоб внести помітний до внесок у розвиток вітчизняної медицини та примножити здобутки своїх попередників.

Мар'ян ГРЕБЕНИК,
декан факультету
післядипломної освіти

УНІВЕРСИТЕТСЬКА ЛІКАРНЯ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Минуло три роки, як на теренах Тернопільщини з'явився заклад нової форми – університетська лікарня, аналогів якої в Україні й досі немає.

Розпочинаючи цей проект, ТДМУ разом з фахівцями МОЗ України та обласної клінічної лікарні ґрунтовно впродовж кількох років вивчали досвід передових університетських клінік США, Австрії, Німеччини, Чехії, Польщі, Словаччини та Нідерландів. За кордоном співпраця між медичними університетами та лікарнями здійснюється, як правило, за двома моделями – коопераційною та інтеграційною. Але враховуючи стан справ у нинішній охороні здоров'я України, вирішили надати перевагу коопераційній, за якою університет та лікарня зберігають статус окремих юридичних осіб. Отож лікарня й надалі перебуває у статусі самостійного лікувально-профілактичного закладу, а університет залишається у державній власності, всі юридичні та фінансові аспекти співпраці між ними визначаються коопераційним договором і статутом лікарні.

Варто зауважити, що університетські лікарні – це багатопрофільні заклади повного медичного забезпечення, де поєднані лікування, освіта та наукові дослідження. Світова практика засвідчує, що такі лікувально-профілактичні установи мають істотні переваги над звичайними клініками чи лікарнями. За нових умов значно поліпшується матеріально-технічна база лікувального закладу, там сконцентровані високопрофесійні кадри, що дозволяє надавати високоякісну планову та ургентну допомогу

мешканцям на найвищому рівні. Поряд з медичним обслуговуванням така лікарня слугує для навчання та виконання наукових розробок, адже відомо – там, де навчають студентів і проводять наукові дослідження, краще діагностують, а відтак і лікують пацієнтів.

Тернопільська університетська лікарня є клінічною базою для кафедр Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, тут підвищують свій професійний рівень лікарі та медичні сестри з усієї області, проходять професійне становлення лікарі-інтерни, а виробничу практику – студенти медичних університетів і медичних коледжів.

Ясна річ, три роки – не так вже й багато у життєдіяльності медичного закладу в новому статусі. Але перші, впевнені кроки для поліпшення якості меддопомоги вже зроблені, є деякі набутки та досягнення, накреслені й перспективи. Існує думка, що без таких лікарень неможливо й реформувати систему охорони здоров'я країни. Університет вкладає кошти в навчальний процес, встановлює в лікарні апаратуру, яка потрібна і для навчання, і для лікувального процесу.

Серед завдань, які покликані вирішувати університетська лікарня, найперше – це забезпечення в повному обсязі високоспеціалізованою стаціонарною та консультативно-поліклінічною медичною допомогою краю, надання сільським, селищним, міським, районним лікувально-профілактичним закладам організаційно-методичної допомоги задля підвищення якості лікувально-профілактичного обслуговування пацієнтів. Важливий напрям роботи – підвищення

якості підготовки медичних кадрів, створення умов для навчально-педагогічного процесу з використанням сучасних досягнень медичної науки й техніки, а також сприяння у виконанні науково-практичних досліджень за тематикою клінік. Багато сил докладають медики також щодо підвищення якості медичного обслуговування та охорони здоров'я краю, зниження захворюваності, лікарняної летальності, інвалідності й смертності.

Діяльність університетської лікарні ведеться згідно з затвердженим статутом, розроблені правила внутрішнього розпорядку, посадові інструкції персоналу, діють стратегічні напрями розвитку закладу. Створюючи засади управління, було використано досвід німецьких університетів, що передбачає суттєву демократизацію цієї сфери. Управління університетською лікарнею здійснює правління, а наглядову функцію – представницький орган (наглядова рада). Вона вирішує стратегічні питання роботи університетської лікарні. На засіданнях її члени визначають основні напрями розвитку, погоджують розподіл

бюджету установи на наступний рік, розглядають кандидатури на посаду головного лікаря (голови правління), затверджують заступників головного лікаря (членів правління), періодично заслуховують звіти правління, лікаря про роботу університетської лікарні, вирішують спірні питання. До складу наглядової ради входять представники МОЗ України, обласної ради, обласної державної адміністрації, головного управління охорони здоров'я, Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, а також представник трудового колективу університетської лікарні, представник осередку Українського лікарського товариства та представники громадськості області, вибрані на конкурсній основі. Ротацію виборних членів проводять кожні два роки.

Правління ж університетської лікарні вирішує тактичні питання її щоденної роботи. До його складу входять головний лікар університетської лікарні (голова правління), його заступники (керівники департаментів), проректори з лікувальної і наукової

роботи Тернопільського державного медичного університету імені І.Я. Горбачевського, а також декан медичного факультету. Членів правління обирає наглядова рада за поданням головного лікаря (голови правління) шляхом таємного голосування більшістю голосів і призначають наказом головного лікаря. Головний бухгалтер університетської лікарні входить у правління за посадою.

Лікувально-діагностичний процес у структурі університетської лікарні забезпечують 10 параклінічних відділень. У лікарні тепер функціонують чотири центри: внутрішньої медицини, хірургічний, консультативно-діагностичний, експертизи тимчасової непрацездатності. Нині вже розділити діяльність працівників лікарні та науковців університету просто неможливо, бо ж роблять вони одну справу. Щоправда, в нових умовах перед лікарями поставлені певні вимоги. Згідно зі статутом вони зобов'язані виконувати діагностично-лікувальну та наукову роботу, сприяти навчальному процесу студентів. Ясна річ, на значно вищий щабель підніметься фаховий статус лікаря університетської лікарні. Скеруватимуть спеціалістів для освоєння нових технологій у медичній клініці США та Європи. Фахівці університетської лікарні пройшли стажування в Карловому університеті з лабораторної діагностики, стажування з ортопедії, травматології, судинної хірургії та офтальмології у Віденській університетській лікарні. Щодо найближчих перспектив, то це створення навчально-практичного центру телекомунікаційних технологій із системою запису та самозапису пацієнтів до спеціалістів консультативно-діагностичного центру Тернопільської університетської лікарні зі створенням бази даних пацієнтів. Нині споруджують лабораторний корпус Тернопільської університетської лікарні за участі у ньому Тернопільського державного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського.

**Підготувала
Лариса ЛУКАЩУК**

СТУДЕНТСЬКЕ ЖИТТЯ

ТАЛАНОВИТА МОЛОДЬ – ТАЛАНОВИТА В УСЬОМУ

Дозвілля – важлива складова студентського життя. В ТДМУ все робиться для того, щоб, навчаючись, студент міг гармонійно розвиватися. Цьому сприяють незабутні екскурсії, до організації яких долучаються кафедри. Студенти бачили замки Тернопільщини і Львівщини, Софійський дендропарк в Умані та заповідник Асканія-Нова, духовні центри в Зарваниці та Почаєві, побували в Тернопільському краєзнавчому музеї, музеї-садибі академіка І.Я. Горбачевського в селі Зарубинці та музеї-садибі М.І. Пирогова у Вінниці, відвідали місця козацької слави в Хотині та Кам'янці-Подільському. Цікавими є години

взаємоінформації «Знайомство зблизька» (про видатних осіб та історико-культурні цінності місцевості, з якої приїхали студенти), краєзнавчі лекторії «Стежинами рідного краю», «Шануймо край і рідний звичай», «Сучасні події в Україні і в світі», «Роль духовності у розбудові нації», «Історія українського козацтва», «Роль вчених у розвитку загальнолюдських цінностей та культури» на прикладі М.Я. Мудрова, С.П. Ботаніка, І.М. Сеченова, М.Д. Стражеско та ін. Традиційними стали тематичні вечори, присвячені творчості Лесі Українки («Леся Українка – геніальна донька українського народу») та Т.Г. Шевченка («І буде син,

і буде мати, і будуть люди на землі», конкурси читців творів поета «Зустріч без прощань». У травні відбуваються «Горбачевські читання» до дня народження академіка І.Я. Горбачевського.

Велику увагу приділяють художньо-естетичному вихованню. В університеті діють: 27 гуртків художньої самодіяльності, 70 клубів за інтересами. Є студентський клуб «Що? Де? Коли?», ледь не на кожному курсі своя команда КВК. Чимало культурно-масових заходів вже стали традиційними. Яскраве свято влаштовує молодь з нагоди Дня студента, Дня закоханих. Театралізовану програму на тему Андріївських вечорниць

«Калита» традиційно презентують у дні новорічних та Різдвяних свят. Незмінним успіхом користується конкурс «Міс університет». Його організовують щовесни.

На кожному факультеті є таланти. На початку навчального року проводять огляд-конкурс художньої самодіяльності першокурсників «Алло, ми шукаємо талан-

ти». Новачки до нього старанно готуються. Їм допомагають старшокурсники, викладачі. Відвідини та обговорення вистав обласного драмтеатру, концертів у філармонії, лекцій – концертів «Струни музики» за участю студентів музичного училища ім. С. Крушельницької – все це теж зближує студентів, формує їх естетичні смаки.

(Продовження на стор. 16)

ІВАН ГОРБАЧЕВСЬКИЙ: ІМ'Я, НЕПІДВЛАДНЕ ЧАСОВІ

— Ярослав Івановичу, коли вперше познайомилися із життєписом цього видатного вченого чи не здогадувалися, що його особистість буде супроводжувати вас майже впродовж усього життя?

— Кажуть, що у житті немає випадковостей, а все що трапляється — закономірна даність. Ще у студентські роки почав цікавитися долею українських науковців, які працювали та мешкали за кордоном. Так прийшли до мене видатні постаті І.Пулюя, Ю. Дрогобича, математика Остроградського, лікаря Мечникова. Про Івана Горбачевського дізнався й справді цілком випад-

Кажуть, що генії народжуються в провінції, а потім у променях слави помирають в столиці. Наукове визнання до нашого краянина — вченого, громадського діяча Івана Горбачевського прийшло в Європі. А на батьківщині цей видатний українець раніше був маловідомий. І лише завдяки професорові нашого університету Ярославу Гонському вдалося по-новому відкрити для України цю неординарну особистість. Про сторінки життя геніального вченого, чие ім'я нині гідно представляє наш університет, розповідає професор Ярослав ГОНСЬКИЙ.

— Мені більше відома радість творчості, коли весь віддаєшся літературному пошуку, вкладаєш і думку, і душу. Писалося легко, бо був одержимий ідеєю повернути Україні ім'я видатного вче-

після звернення вченої ради тодішнього медінституту до Міністерства охорони здоров'я та уряду нашому ВНЗ присвоїли ім'я академіка І.Я. Горбачевського. Трохи пізніше на честь 140-річчя від дня народження вченого на фасаді адміністративного корпусу встановили меморіальну дошку з барельєфним зображенням академіка І.Горбачевського.

Ніколи не зітруться в пам'яті й події 1994 року, коли відзначали 140-ліття з дня народження вченого. Саме тоді у Києві відбувався з'їзд біохіміків. Зала була переповнена учасниками форуму, серед яких відомі поважні та зовсім молоді науковці. Мені першому дали слово — розповісти про життєвий та творчий шлях Івана Яковича Горбачевського. Понад півгодини тривав мій виступ, люди слухали, затамувавши подих, а потім аплодували мені стоячи. Під час перерви делегати зі сльозами на очах дякували й тиснули руки. Для мене це було найвищою нагородою, відчуттям виконаного обов'язку.

— Ярослав Івановичу, знаю, що не залишилися Ви осторонь й коли мова зайшла про створення садиби-музею Івана Горбачевського у селі Зарубинці, про кожний музейний експонат можете розповідати годинами...

— Варто згадати історію його створення. Будинок у Зарубинцях, де народився Іван Горбачевський, міг просто канути в лету. На фотографіях, що нині можна побачити на одному зі стендів, — напіврозвалені стіни без даху. Це вже була не хата — руїна. Ще трохи й вона вже не підлягала б реставрації. Врятували пам'ятку зусиллями колективу ТДМУ з ініціативи ректора, члена-кореспондента АМН України, професора Леоніда Ковальчука. За кошти університету будинок відновили в його первісному вигляді, впорядкували обійстя. Встановили меморіальну дошку з барельєфом вченого. Зібрали речі, якими користувався Іван Горбачевський, листи, світлинки та інші документи, що розповідають про нього як про науковця, громадського діяча, визначну особистість, й створили експозицію, яку постійно поповнюють. Багато експонатів

подарувала музею-садибі онука Антона Горбачевського Ірина-Романа Носик — мистецтвознавець, графік з канадського міста Торонто. Серед іншого — і серветка, вишита донькою Івана Горбачевського Ольгою під час учителювання на Закарпатті, і вишивки, які академіку подарувала Олена Пчілка... У садибі Горбачевських у Зарубинцях розмістили не лише музей. У другій половині будинку ТДМУ створив центр первинної медико-санітарної допомоги, де мешканці села можуть отримати медичну допомогу, є сучасне обладнання для обстеження хворих, працюють сільські медики, надають

подагри. Усе це — наукова матриця видатного дослідника. Це здобутки світового значення.

Іван Якович Горбачевський народився 15 травня 1854 року в селі Зарубинці, неподалік від Тернополя, в сім'ї священика. Навчався в Тернопільській гімназії, де відзначався хистом та любов'ю до знань. Далі життєвий шлях веде його до Віденського університету, де він закінчує медичний факультет. Майже три з половиною десятиліття, з 1883 до 1917 року, талановитий учений працює професором кафедри медичної хімії Карлового університету в Празі, очолюючи також кафедри фармакології та фізіологічної хімії. В 1902-1903 рр. є ректором провідного чеського університету. Був не лише палким українським патріотом, одним із засновників Українського університету у Відні, а потім у Празі, фундатором Українського лікарського товариства, але й великим громадянином Чехії. Пам'ятник борцю за свободу Чехії Яну Гусу було доручено відкрити українцеві Горбачевському. Знаменно, що після розпаду Австро-Угорської імперії Іван Горбачевський був першим міністром охорони здоров'я Чехії.

Поважного вченого 1925 року обирають почесним членом Всеукраїнської академії наук. Іван Якович тяжко переживав фашистську навалу в Празі — місті, яке стало йому рідним. Похований на цвинтарі св. Матвія у Празі 24 травня 1942 року.

Лариса ЛУКАЩУК

НОСТАЛЬГІЯ

*Із збірки
«Іван Горбачевський.
Спроба життєпису в прозі
та віршах»*

*У Зарубинцях знову весна,
Знову ластівка в'є гніздечко.
Немов Україна, одна —
Так далеко... І так недалечко.*

*Як легко від неї піти!
Як важко вернутись потому
Крізь чужинські краї і світи,
До свого гніздечка —
додому!*

*Все при вас: і дружина, і діти,
І наука приносить розраду.
В Празі сонце так само світить,
В Празі є українська громада:*

*Земляки тут на кожному кроці.
Такі самі небо, й земля.
Та чомусь, мов сльоза ув оці,
Лебедить Україна здаля.*

*Ясенами крилатими кличе,
Великоднім співом бринить,
В неї — вашої мами обличчя,
В неї серце за вами болить.*

*Недосяжна, найбільша мрія,
Що являється тільки у снах...
— Рідні Мілю... Олю... Маріє...
То остання... моя... весна.*

*А ще ностальгія, мов спрага,
Не покине вас до останку...
Травень. Рік сорок другий.
Прага...
Хтось, будь ласка, поставте,
крапку.*

Наталія ВОЛОТОВСЬКА

Експозицію музею-садиби академіка Івана Горбачевського у с. Зарубинці Збаразького району оглядає ректор ТДМУ, член-кореспондент НАМН України, професор Леонід КОВАЛЬЧУК

ково. У підручнику «Основи біохімії» Івана Савицького натрапив на коротенький рядок про те, що український дослідник, виходець з Тернопілля Іван Горбачевський уперше в світі синтезував сечову кислоту. Мене дуже подивував той факт, що про людину, яка здійснила наукове відкриття гідне Нобелівської премії, по суті, не знають на її батьківщині.

Згодом натрапив на замітку в місцевій газеті, де йшлося, що добродій Олексій Балицький передав у дар Івано-Франківському краєзнавчому музею копію погруддя Івана Горбачевського, вихідця з наших країв, ректора Карлового університету в Празі. Іншу копію подарували Тернопільському краєзнавчому музею. Оригінал зберігався в чеській столиці.

Тоді й розпочався мій шлях до Горбачевського. Щось символічне було для мене й у тому, що його та моя мати мали однако-ве ім'я — Гонората.

— Майже двадцять років тривав Ваш літературно-дослідницький проект, за цей час побачили світ дві книги «Іван Горбачевський у спогадах і листуваннях» та «Брати Горбачевські». А як тривав сам процес написання, відомі Вам, як маститим письменникам, муки творчості?

ного світового рівня, громадського діяча. Матеріал для майбутніх книг збирав тривалий час, по крупинці. Спочатку поїхав у Зарубинці — на малу батьківщину вченого, але, як з'ясувалося, земляки взагалі нічого не знали про свого відомого колишнього односельця. Тоді вирішив розпочати з бібліотечних фондів, багато спілкувався з колегами науковцями-біохіміками, слово за словом занотовував усе почуте та прочитане про життя цього видатного вченого. Багато цінних відомостей здобув, дякуючи доценту Празького Карлового університету пані Тетяні Беднаржовій, яка сама збирала в архівах матеріали про життя української інтелігенції в діаспорі. Вона й познайомила мене з внучкою Антона Горбачевського — Іреною-Романою Носик, яка надала багато матеріалів про родину Горбачевських. Для мене вже стало справою честі взятися за перо, аби Україна дізналася про цю шляхетну родину та її представників, які прославили її у світі.

— Але лише з проголошення незалежності Української держави настала можливість відновити історичну правду та увіковічнити пам'ять про цю легендарну родину, справжнього патріота...
— І справді, вже 1992 року,

Професор Ярослав ГОНСЬКИЙ у музеї-садибі академіка Івана Горбачевського

консультації професори, доценти ТДМУ. Отож музей став своєрідним осередком, де поєднані культура, наука та практична охорона здоров'я.

— Часто біля морфологічного корпусу ТДМУ, можна побачити гостей міста, туристів, які фотографуються, присівши поруч пам'ятника І. Горбачевському. Більшість з них навіть не здогадуються, якою визначною була ця особистість...

— Мало хто з українських вчених володів стількома титулами, як професор Іван Якович Горбачевський — доктор медичних наук, декан медичного факультету Карлового університету в Празі, а згодом його ректор, член Санітарної ради Чеського Королівства, член Найвищої ради здоров'я Австро-Угорщини у Відні, член Ради для технічних досліджень у Відні, дійсний таємний радник, перший міністр здоров'я Австро-Угорщини, дійсний член Академії наук України.

Довідково
Амінокислоти вперше виділені велетнем біохімії українським ученим й гордістю чеської науки Іваном Горбачевським. Праці про утворення креатину і вперше у світі здійснений синтез сечової кислоти. Відкриття невідомого ферменту — ксантиноксидази й розшифровка чинників

55 РОКІВ РАЗОМ З УНІВЕРСИТЕТОМ

Іван Ситник народився 7 вересня 1927 року в селі Росішки Петропавлівського району Дніпропетровської області в селянській родині. Його дід, Іван Петрович Ситник, відомий в області садівник і пасічник, навчив онука працювати в саду, доглядати бджіл, косити сіно, шити чоботи. Батько, Олександр Іванович, спочатку був бригадиром тракторної бригади, пізніше — головою колгоспу. Мати, Уляна Гнатівна, працювала ланковою польовою бригади. Батьки на все життя залишилися для нього взірцем працелюбності, правдивості, високого сумління. 16-річним юнаком Іван вже працював поруч з дорослими: орав, сів, косив, збирав врожай.

Дитинство ж припало на трагічні роки. Семирічному хлопцеві довелося бути свідком

Іван СИТНИК з дружиною Вірою (1954 р.)

жахливого голодомору 1932-33 років. Тоді в селі від голоду померла більшість людей. Сім'я Ситників вижила завдяки тому, що батько був мисливцем і впродовж зими вполював 65 зайців, 5 лисиць та одного вовка. М'ясо з'їли, а за шкіри і хутро в єдиному на весь район спецмагазині «Союзпушнина» давали еквівалентну кількість борошна, круп, цукру, масла, олії. Полиці звичайних крамниць були порожніми.

Тяжкими і водночас цікавими були шкільні роки. Початкову школу закінчив у своєму селі, а неповну середню — в селі Лозове (за 7 кілометрів). Ходив до школи пішки. Кожен день заняття «коштував» йому 14 кілометрів. З початком війни й окупації, впродовж трьох років занять у школі не було. Середню школу закінчив в районному центрі за 22 км від села. Довелося наймати житло.

Для допитливого юнака заняття були дуже цікавими. Понад усе він любив уроки з української мови і літератури, особливо поезії. Дуже подобалися твори Тараса Шевченка, Лесі Українки, Івана Франка, Володимира Сосюри, Максима

ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського – 55. З гордістю згадуємо історію нашого ВНЗ, біля витоків якого стояли видатні фахівці, науковці. Зокрема, тісно переплелися долі університету й доктора медичних наук, професора І.О. Ситника. 1957 року Іван Олександрович вперше переступив поріг новоствореного інституту як асистент кафедри мікробіології. І ось уже 55 літ його життя нерозривно пов'язане з ТДМУ. Проходив становлення ВНЗ: інститут, академія, університет... І разом з ним фахово зростав молодий спеціаліст: асистент, доцент, завідувач кафедри, професор. Згідно з рішенням вченої ради ТДМУ ветерану університету І.О. Ситнику присвоєно звання «Почесний професор» ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського.

Зробімо короткий екскурс в минуле. Як усе починалося?

Рильського, Павла Тичини. Особливо полюбив поеми Тараса Шевченка «Катерина», «Гайдамаки», «Сон». Ці твори і багато інших знав напам'ять. У нього була своя методика їх вивчення, як і засвоєння цікавих висловів, цитат, афоризмів. Знаходив їх у бібліотеці, випишував у зошит, а в суботу йшов пішки навпростець через поля, луки, поруч з річкою Самарою та доки доходив додому (22 км), вивчав напам'ять весь тижневий доробок. Відтак писати диктанти і твори на уроках було для нього справжньою насолодою. Школу закінчив із золотою медаллю.

Всі вчителі радили Іванові обрати філологічний факультет Київського університету ім. Т.Г. Шевченка. Але, прочитавши книгу «Цитадель» Кроніна, він заявив: буду лікарем. Одеський медичний інститут вибрав, бо в Одесі жив і працював його рідний дядько, тож і проблема із житлом розв'язувалася просто.

Одеса справила на нього величезне враження. Юнак ніколи раніше не був у великому місті. І раптом: красиві рівні вулиці, гуркіт трамваїв, своєрідний мовний діалект («одеський жаргон») — все було напрочуд дивним.

Під час навчання на першому курсі важко давалися специфічні фізичні та хімічні термі-

ни російською мовою (він їх знав і вивчав українською). На екзамені з фізикоїдної хімії отримав першу «четвірку». Ще важче було вивчати англійську мову, адже в школі викладали німецьку. Ось чому додатково вчив англійську на вечірніх курсах впродовж двох років. Викладання проводили першокласні спеціалісти.

В цей час його наречена та майбутня дружина Віра вивчала англійську філологію в Дніпропетровському інституті іноземних мов. Отож Івану ще більше хотілося знати англійську мову. Після закінчення вечірніх курсів він міг вже добре нею спілкуватися.

Медичні дисципліни давалися йому легко. З великим інтересом слухав юнак лекції академіків Філатова, Маркелова, Ясиновського та багатьох відомих професорів. Було в кого навчитися лекторської майстерності. На шостому курсі проходив спеціалізацію із судової медицини у професора Райського, добирив відповідну літературу та готувався до практичної роботи судмедекспертом.

При розподілі випускників отримав рекомендацію на наукову роботу у склад екзамену в аспірантуру. Із запропонованих дисциплін обрав мікробіологію й упродовж трьох років вивчав основи бактеріології, вірусології та написав кандидатську дисертацію під керівництвом професора С.М. Мінервіна. Вона була присвячена дослідженню екзотоксинів анаеробних мікроорганізмів та методів лаборатор-

ної діагностики газової гангрені. 17 липня 1957 року І.О. Ситник був скерований МОЗ України на посаду асистента кафедри мікробіології Тернопільського медичного інституту.

З перших днів діяльності в інституті з великим задоволенням займався педагогічною роботою. Понад усе любив читати лекції з мікробіології, вірусології та імунології. Нині, після 55 років роботи, Іван Олександрович глибоко переконаний, що лекція для студентів має бути своєрідним мірилом, вершиною, найважчою і разом з тим найважливішою частиною педагогічної діяльності викладача вищої школи. Досі він зберігає рукописні тексти 30 лекцій, які щорічно редагував, доповнював новими даними про морфологію бактерій та вірусів, особливості викликаних ними захворювань і новими методами їх лабораторної діагностики.

При підготовці та читанні лекцій професор І.О. Ситник насичував їх цікавими фактами з історії відкриття збудників, даними про характер і перебіг хвороби, цитатами з відомих медичних книг, творів української і світової літератури, афоризмами. Особливо вдалі викликали оплески в аудиторії, це було приємно й надихало готуватися до лекцій ще більш ретельно. «Стафілококові інфекції та методи їх діагностики» — такою була тема лекції, яку І.О. Ситник прочитав у Слівенському медичному інституті (Болгарія). Основи лекторської майстерності перейняли від професора його учні й послідовники — професор С.І. Климнюк, доценти М.С. Творко, Н.І. Ткачук. Вони гідно продовжили справу вчителя. Тепер це одні з кращих лекторів університету.

Залюбки, творчо й натхненно проводив Іван Олександрович і практичні заняття. За всі роки йому випало навчати тисячі й тисячі студентів. Майже всі нинішні професори та викладачі — це його колишні учні. В його групі вчив мікробіологію і студент Леонід Ковальчук, тепер ректор університету, член-кореспондент НАМН України, заслужений діяч науки і техніки, професор. Вони разом створили кінофотолабораторію, зняли кінофільм про історію інституту. На думку нашого ветерана, нині Леонід Якимович Ковальчук — один з найкращих ректорів ВНЗ України.

Професор І.О. Ситник зробив значний внесок у розвиток української мікробіологічної науки. Під його керівництвом захищено 6 докторських і 26 кандидатських

дисертацій. Будучи проректором з наукової роботи впродовж 14 років, сприяв значному зростанню наукового потенціалу інституту. Вперше були чітко сформовані три основні напрямки діяльності: фізіологія і патологія органів травлення, центральна регуляція діяльності серця і кровоносних судин,

Іван СИТНИК читає лекцію у Болгарії в Слівенському медінституті (1980-ті рр.)

фізіологія і патологія ендокринної системи. Таким чином, вдалося значно скоротити багатомісність у наукових розробках як теоретичних, так і клінічних кафедр. Значно покращилася і підготовка науково-педагогічних кадрів: кількість докторів і кандидатів наук зросла втричі.

Наукова діяльність Івана Олександровича на кафедрі мікробіології присвячена вивченню проблеми бактерійних токсинів, експрес-методів лабораторної діагностики анаеробних інфекцій, способу вивчення антитоксичних лікувальних сироваток, що лягло в основу докторської дисертації «Бактерійні лейкотоксини» (1968), яка стала помітним явищем у науковому світі. Керований ним колектив впродовж 30 років вивчав проблему стафілококових інфекцій. Вона була настільки важливою, що стала предметом обговорення на трьох всесоюзних конференціях, де були широко представлені відповіді кафедри. Впродовж п'яти років вивчав особливості дії високовольтних електронних розрядів на бактерії і гриби, що послужило основою для написання монографії «Дія електрогідралічного ефекту на мікроорганізми» (Київ «Здоров'я», 1982). Всього опублікував 220 наукових робіт, у тому числі підручник «Мікробіологія, вірусологія, імунологія» (1982) у співавторстві з С.І. Климнюком і М.С. Творком, та навчальний посібник «Практична мікробіологія» (співавтори В.П. Ширококов, С.І. Климнюк, М.С. Творко, 2004), отримав 5 патентів на винаходи.

(Продовження на стор. 14)

Освоєння нового мікроскопа на кафедрі мікробіології (початок 1980-х років)

55 РОКІВ РАЗОМ З УНІВЕРСИТЕТОМ

(Закінчення. Поч. на стор. 13)

Завдяки його науковим розробкам з проблем екології в Україні виникла ціла школа мікробіологів, яка вивчає формування і роль мікрофлори шкіри людини. Результати цих досліджень найбільш повно представлені в докторських дисертаціях професора С.І. Ситника «Мікробіоценоз шкіри молочних залоз і його біологічна корекція» (1989) та професора С.І. Климнюка «Мікробна екологія шкіри в різні вікові періоди в нормі та при патології» (1995). Ці вчені розробили критерії стану мікрофлори шкіри та рекомендації для застосування пробіотиків. Досягнуті успіхи з вивчення цієї проблеми настільки важливі, що на засіданні спеціалізованої ради під час захисту докторської дисертації

сандровичем попросила розповісти його про свою родину.

— Я дуже щасливий, що маю таку сім'ю. Дружина, Віра Оврівна, також ветеран інституту. Вона приїхала в Тернопіль разом зі мною і працювала старшим викладачем кафедри іноземних мов впродовж 35 років. Вдячний долі, що ще в юні роки зустрів таку чудову дружину, близького порадника й друга. Ми побралися 1954 року і ось уже 58 років щасливо живемо разом у мирі, злагоді, любові. Вже відсвяткували золоте весілля і мріємо зустріти платинове.

Син Сергій закінчив наш університет, доктор медичних наук, професор, відомий в Україні психолог. Невістка, Олександра Миколаївна, — кандидат наук, працює завідувачем баклабораторії Тернопільської міської дитячої

Підготовка першого кінофільму про історію інституту (1971 р.)

С.І. Климнюка директор Інституту мікробіології академік В.В. Смірнов заявив, що віднині кафедру мікробіології Тернопільського медуніверситету будемо вважати основною науковою установою в Україні з вивчення проблем мікробної екології людини в нормі та при патології.

Професор І.О. Ситник брав активну участь у громадському житті університету, міста та області. Його обирали головою місцевому, секретарем парткому, членом консультативної ради, головою комісії з підготовки та сертифікації англомовних викладачів. 40 років очолював міське наукове товариство мікробіологів, був головою Тернопільського міського і членом президії обласного товариства «Знання» та ради профспілок медичних працівників. Багато років активно працював у редакційних колегіях «Мікробіологічного журналу» та «Інфекційних хвороб».

Плідна наукова й педагогічна діяльність ветерана отримала високу оцінку в наукових колах і державних установах. Він був нагороджений медаллю «За трудову доблесть» (1970), Почесною грамотою Президії Верховної Ради УРСР (1979) та Почесною грамотою Кабінету Міністрів України (2007).

Зустрівшись з Іваном Олек-

лікарні. Маю чудових онуків. Старший, Юрій, закінчив Європейський інститут фінансів і комп'ютеризації, нині працює в одній з фірм у м. Києві. Молодший, Іван, щойно закінчив Національний університет ім. Т.Г. Шевченка, мріє продовжити освіту в магістратурі.

— Що надихає Вас у житті?

— Українська поезія, успіхи сина й онуків. Любов до дітей — то велика любов, а любов до онуків ні з чим не зрівняєш.

— Три речі, які цінуєте понад усе?

— Це сім'я, порядність, доброта.

— Ваше життєве кредо?

— Виховання студентської молоді, добро і честь.

— На Ваш погляд, що таке успіх?

— Коли є попит на твої підручники; достойні учні та послідовники; оплески студентів під час лекції.

— Які книги порадили б прочитати сучасній молоді?

— Для тих, хто хоче стати лікарем, — «Цитадель» Кроніна, для майбутніх мікробіологів — «Мисливці за мікробами» Поля де Крайфа.

Щира вдячність Вам, шановний Іване Олександровичу, від співробітників і студентів університету та лікарів усіх випусків за багаторічну невтомну й творчу працю.

Оксана БУСЬКА

Лілія КОРОЛЬКО, студентка стоматологічного факультету (ліворуч); Наталія КОВДРИН і Віталій КОЗУБ, студенти медфакультету (праворуч)

Фото Павла БАЛЮХА

ВІДМІННИКИ НАВЧАННЯ

ВІТАЛІЙ БАБЧИШИН: «ПИШАЮСЯ, ЩО Є СТУДЕНТОМ ТДМУ»

На недавньому фестивалі-форумі обдарованої студентської та учнівської молоді «Гордість і надія Тернопілля» диплом за високі досягнення у вивченні основ наук отримав студент 4 курсу медичного факультету ТДМУ Віталій Бабчишин. Після урочистої церемонії нагородження, що відбулася в обласному драматичному театрі ім. Т.Г. Шевченка, я зустрівся з Віталієм.

— Викладачі кажуть, що ви здібний, наполегливий та працьовитий студент. Успішно навчаєтесь, займаєтесь науково-дослідницькою роботою в студентському гуртку.

— Радий навчатися в університеті, який, на мою думку, є найкращим медичним ВНЗ України. Обрав медицину, бо лікарем хотів бути змалечку. Для мене це найкраща, найбагатіша в світі професія. Особливо захоплює хірургія. З допомогою скальпеля хірург рятує людські життя в найкритичніших ситуаціях, коли будь-які слова й пігулки зайві і може допомогти лише операція. Вдячний своїм викладачам-хірургам і, зокрема, В.В. Твердохлібу, А.Д. Беденюку за можливість вчитися у них, переймати їхній професійний досвід. На лекціях запам'ятовував усе до найменших подробиць. Не зводив очей, спостерігаючи за апендектомією. Це була перша операція, на якій я був присутній. Така зарубка в пам'яті на все життя.

— З усіх дисциплін у вас гарні оцінки і на іспитах «осічки» не буває. Навчання дається легко?

— Навчатися в медичному університеті непросто, тому я ретельно готуюся до кожної пари. А якщо сумлінно вчитися впродовж всього семестру — успішно скласти сесію не складно. Рационально використовувати час допомагає і сама методика навчання, впроваджена в нашому

університеті: система єдиного дня, Z-система... Я переконався, що це зручно й ефективно.

Цьогоріч літню сесію склав часом, бо наприкінці травня вирушаю в США як учасник програми з обміну студентами «Work&Travel». Буду працювати, подорожувати та вчитися. Хочу на власні очі побачити якою є система охорони здоров'я в

США, побувати в тамтешній клініці. Маю друзів-медиків, які працюють в лікарні містечка Стемфорт, що неподалік Нью-Йорка. Ми листуємося. Мої американські колеги обіцяють розказати і показати все, що мене цікавить. Сподіваюся познайомитися з роботою клініки і, зокрема, хірургічного відділення.

— Це ваша перша подорож за кордон?

— Ні, два роки тому була цікава поїздка до Польщі. Відвідав шпиталь у Варшаві. Це сучасний медичний центр з новітнім обладнанням. Мав можливість побувати в операційній і навіть бути присутнім під час операції.

— Де ще хотіли б побувати?

— У Росії. Великі сподівання пов'язую з розвитком міжнародної співпраці ТДМУ з провідни-

ми медичними ВНЗ Росії та Європи. Серед очевидних плюсів такої співпраці — можливість, за бажанням, стажуватися за кордоном.

— Ви заступник голови студентської ради університету, староста курсу, учасник студентського наукового товариства за програмою «Студент — майбутній науковець». Неодноразово брали участь у студентських наукових конференціях та конгресах, у Всеукраїнських олімпіадах із загальної гігієни та патологічної анатомії. Звідки повернулися нещодавно?

— У квітні в містечку Славську відбулася конференція з питань розвитку вищої освіти в Україні. Брав участь в її роботі як представник студентів ТДМУ. Йшлося про реформу освіти України загалом і про студентські проблеми зокрема.

— Студентське самоврядування в ТДМУ має добрі традиції, зокрема, в проведенні благодійних акцій.

— Так, студенти нашого університету щороку на свято Миколая, на Різдво відвідують вихованців дитячих будинків, маленьких пацієнтів обласної психоневрологічної лікарні. Заздалегідь дізнаємося, що з одягу чи продуктів харчування потрібно дітям, збираємо кошти, купуємо й привозимо все, що нас просили.

— Навчання, участь у студентському науковому гуртку, громадська робота... А для розваг час знаходите?

— Найкраща розвага — тренажерна зала. В школі займався пауерліфтингом і зараз не полишаю тренувань.

За роки навчання переконався, що не помилюся ні з обраною професією, ні з вищим навчальним закладом. Пишаюся, що навчаюся в ТДМУ ім. І.Я. Горбачевського й завжди згадуватиму альма-матер з величезною вдячністю.

Оксана БУСЬКА

НАША АЛЬМА-МАТЕР – ЦЕ СКАРБНИЦЯ, ДЕ КОЖЕН З НАС БАГАТСТВО ЗНАНЬ ЧЕРПАЄ

Гідність держави залежить,
врешті-решт,
від особистостей, які її
утворюють.
Дж.-С. Міль

**Я мала щастя навчатися
й розпочинати свій само-
стійний професійний шлях
саме в Тернопільському
державному медичному уні-
верситеті імені І. Я. Горба-
чевського. І як би не скла-
лася моя доля, де в подаль-
шому я б не працювала, зі
мною завжди буде згадка
про моїх учителів. Багато з
них нині стали гордістю та
легендою тернопільської
медичної школи.**

Закладена зірка у камені,
сталі...
Алеї героїв, щоб знали
всі їх...
Нехай ваші зорі, що в небі –
ще сяють,
І сил вистачає, щоб проти
вітрів

Стояти, не гнутись до самого
долу,
До сонця дивитись крізь
далечі літ!
Стрічати світанок й зорю
вечорову
І мрій не тримати шалених
політ!

Найкраще мої почуття до тих,
хто допоміг мені стати лікарем,
можна висловити словами Олек-
сандра Македонського: «Я шаную
Арістотеля нарівні зі своїм батьком,
позаяк батькові я зобов'язаний
життям, Арістотелю ж я зобов'язаний
життям, Арістотелю ж я зобов'язаний
життям, Арістотелю ж я зобов'язаний
життям».

Так хочеться сказати ще бага-
то добрих слів про всіх педагогів,
які вчили мене, розкривали таєм-
ниці й тонкощі професії ліка-
ря, що тісно пов'язана із щоден-
ною жертвністю заради інших

людей і при цьому
віддавали не лише
знання і вміння, а й
доброту душі та
світлі думки.

Тож дай усім,
Боже,
здоров'я!
Дай ласки своєї
по вінця!
Думками верта-
юся знов я
Туди, де медич-
не коріння...

В задумі прой-
дусь
коридором –
Науки витає там
дух...
Неспокою і
непокори –
Коли ми здорові,
все «Ух»!

Тоді все нам в радість,
під силу!
Усмішку дає новий день!
Тоді ми душею красиві
І можемо співати пісень!

А для тих, хто вийшов зі стін
нашого 55-літнього ювіляра, ще
зовсім молодого, як на вік на-
вчальних закладів – ніколи його
не забувати і все зробити для
того, щоб він жив вічно!

Бо ж наша alma mater –
це скарбниця,
Де кожен з нас багатство
знань черпає.

Хай у віках її ім'я святиться –
Вона здоров'я нам
ключі вручає!

Книга Буття нашого універси-
тету розпочалася з тієї миті, коли
12 квітня 1957 року тодішній уряд
України прийняв відповідну По-
станову. І вже сьогодні вона на-
лежить нашій історії і читається з
особливою радістю та величез-
ним захопленням.

Серед випускників нашої alma
mater є видатні постаті у медичній
галузі, які очолюють важливі на-

прями у розвитку медичної на-
уки і практики, як-от: Л. Я. Ко-
вальчук – ректор Тернопільсь-
кого державного медичного
університету імені І. Я. Горба-
чевського, доктор медичних
наук, професор, член-кореспон-
дент АМН України, заслужений
діяч науки і техніки України; В.В.
Бігуняк – доктор медичних наук,
професор, заслужений діяч на-
уки і техніки України, удостоє-
ний Державної премії України
в галузі науки і техніки; І. С. Че-
кман – учений у галузі фармако-
логії, завідувач кафедри фарма-
кології Національного медично-
го університету ім. О.О. Бого-
мольця, член-кореспондент НАН
і АМН України, заслужений діяч
науки і техніки України, лауреат
Державної премії України. Тож
молодшому поколінню є на кого
рівнятися й є у кого навчатися
премудрошам обраного фаху,
щоб у найближчому майбутнь-
ому піднятися на олімп професій-
ної майстерності.

Звичайно, кожен з нас пише

свою сторінку в історії уні-
верситету і цим вносить
свою цеглинку в створення
справжнього енергетико-
духовного пласту. Мені ж
хочеться висловити своє за-
хоплення розділом з мину-
лого нашого навчального
закладу... Розділом, який на-
писали перші випускники
ТДМУ, яких було лише 203...

За час, що пов'язаний з
університетом, доля пода-
рувала мені багато знай-
омств з неординарними
людьми і знакових подій,
серед яких – особиста
участь у зустрічах перших
випускників через 45, а
потім і 50 років: враження
були у мене до глибини
душі й багато в чому вони
змінюють мій внутрішній світ
та змусили по-іншому по-
дивитися на ті чи інші події сьо-
годення.

Наталія ВОЛОТОВСЬКА. Дух надії

Їхні спогади були напрочуд
теплими, доброзичливими, сер-
дечними, з колоритними і влуч-
ними характеристиками улюбле-

мого народу доля полинова.
Трава цілюща, ти – гірка,
як правда,
тому на невмирущість
маєш право.

Символи України
знайомі усім з дитинства,
історія в них полинна –
так уже вийшло...

ХІРУРГ

По краплі,
малесенькій краплі
животворній, неначе кров,
повертає надію скальпель
на Життя, на Здоров'я
й Любов.

У хірурга –
руки маестро,
його партія дуже важка,
та, якщо говорити чесно,
це у нього робота така.

Почорніти від болю чужого,
остудити росою чоло,
так, щоб в горлі застряг
клубочок,

них учителів-наставників, а про
себе вони розповідали певною
мірою критично та з добрим гу-
мором.

А як щиро, мов діти, раділи
здобуткам університету! Розкри-
вали таємницю: думали, що їх,
сивочолих професорів столиць-
них вишів, які багато чого ба-
чили й пережили у своєму житті,
вже неможливо нічим вразити.
Але ж ні! Тому і дивувалися при-
ємним різким змінам, що ста-
лися за останні роки в універ-
ситеті, мовили про заслугу в цьо-
му ректора, професора Леоніда
Якимовича Ковальчука, відзна-
чали його модерне мислення,
креативність та чітку злагодже-
ну роботу його команди, що й
сприяло такому розквіту і є яс-
равим прикладом українського
патріотизму, державної муд-
рості. Це звучало з вуст перших
випускників – адже саме їм на-
лежить ексклюзивне право такої
оцінки.

Ювілейна дата засвід-
чує: золота нитка істо-
ричної пам'яті нашого
університету безкінечна
та вічна. Тож нехай зав-
жди сяє наша alma
mater, освітлюючи доро-
гу обдарованій молоді
третього тисячоліття!

Немає досконалості
ніде...

Не треба ображатися
даремно...

Що може бути
зверхньо-показне,
Хай буде спокоєм в
душі буремній.

Не треба сумніватися
– робімо!

Для чого суперечки –
ми є глибина!

Криниць нових не віднайти
віднині –
Вода в нас є. Бо ми і є вода.
Із роси і води всім нам!

так, щоб серце аж запекло.

Все звичайно,
все традиційно,
все знайоме йому в цій ролі.
Його сцена – операційна,
він – вершитель чийсь долі.

Йому вірять,
як Господу Богу,
і напевно, що мають рацію,
як в останню свою дорогу,
він на кожну іде операцію.

Йде, щоб виграти,
йде, щоб вирвати
в болю й сліз
чийсь життя.

Йде дорогою, яку
вибрати
Підказало сьоме чуття.

Йде натхненно
і зовні спокійно,
адже знову, хтось знову в біді.
Його сцена – операційна,
Він тут – наче риба в воді.

**Наталія ВОЛОТОВСЬКА,
випускниця ТДМУ 2007 року**

ОСВІДЧЕННЯ БІЛОМУ ХАЛАТУ

Яка довгожданна ця мить,
як довго була в дорозі...
Білий халат хрустить,
наче перший сніг на морозі.

Я знаю, звичайний крохмаль
винуваєць отого хрусту.
Та для мене він – наче
кришталь,
що дзвоном тривожить
душу.

Білий, чистий, хрусткий,
звичайний і загадковий,
залишайся завжди таким,
помагай боротися з болем.

А ще – ніколи не стань білим
прапором.
Чуєш – ніколи! Ніколи
від поразки не хочу я плакати
у двобої із лютим болем...

Краще – стань білим
аркушем,
на якому рядки за рядками

я життя своє писатиму
розумом, серцем, руками.

Краще стань – світлом надії
Для тих, хто болем розп'ятий.
Ти ж, звичайно, мене
розумієш,
мій найперший білий халате.

Бо знаєш, як довго йшла
я до цієї хвилини.
Ти ж – не просто білий
халат,
ти – емблема моєї родини.

Тому берегтиму від плям
чистоту твою первозданну
і за жодне багатство тебе
не віддам
до хвилини свої останньої.

ПОЛИН

Символи України
знайомі усім з дитинства:
тополя, калина, барвінок,
вишивка промениста...

А він мовчить,
завжди і скрізь мовчить.

Він сивий
від мовчання вікового.
І так гірчить,
що наче аж кричить,
що наче просить
у людей і Бога

порятувати землю цю чудову:
пшеничну, тополину,
барвінкову,
таку терплячу і таку красиву,
від тисячі страждань
гірку і сиву,

що сходить житом, але й
полинами,
що гине і народжується
з нами.

Полин-трава,
гіркий України символ,
століттями росте,
цвіте і сивіє.

Століттями гірчить
у неї на вустах,
обрамлює її
трагічний шлях.

Гірчить в слезі і в сповиточку
слова

